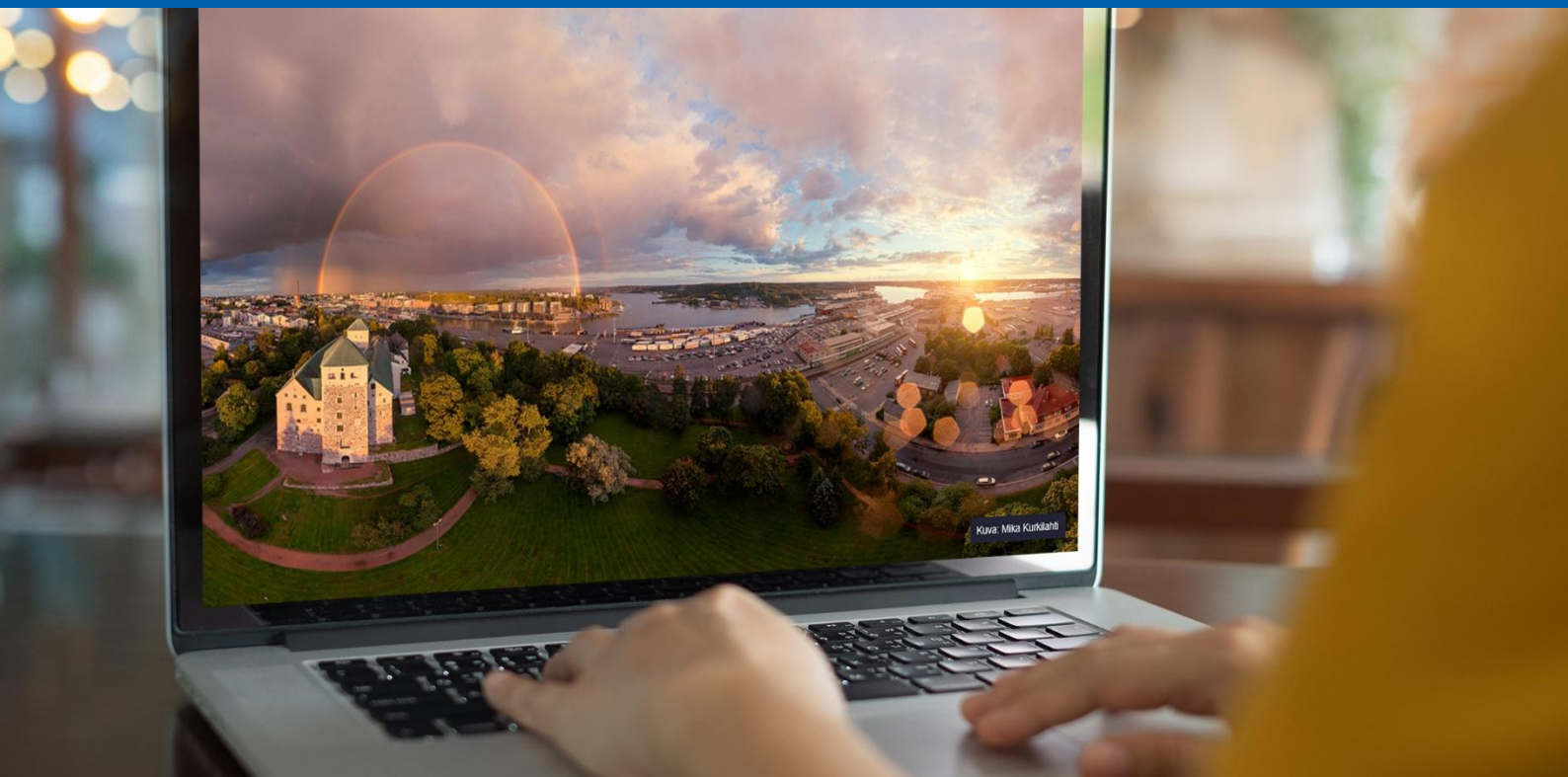

Turun kaupunki

Ympäristöterveyden valvontasuunnitelma 2025-2028, päivitys 2026

Turun kaupunki

Sisällys

1 YLEINEN OSA.....	5
1.1. Valvontasuunnitelma ja sen tavoite	5
1.2. Lautakunnan valvontavastuu ympäristöterveydenhuollosta	6
1.3. Valvonta-alue ja sen erityispiirteet	6
1.4. Toimintaympäristön muutokset ja tavoitteet vuodelle 2026	7
1.5. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	9
1.6. Yleistä tarkastustoiminnasta	9
1.7. Riskinarviointi	10
1.8. Valvonnan maksullisuus	10
1.9. Resurssit	11
1.9.1. Tarkastuksiin käytetty aika.....	11
1.9.2. Henkilöstöresurssit	11
1.9.3. Arvio henkilöstöresurssien riittävydestä terveystarkastuksessa	13
1.10. Valvontahenkilöstön pätevyys ja perehdytys	14
1.11. Koulutus	14
1.12. Laatujärjestelmä	15
1.13. Viestintä	16
1.14. Ohjaus ja neuvonta	17
1.15. Varautuminen normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin	17
1.15.1. Epidemioiden selvittäminen ja selvitystyöryhmä	18
2 Elintarvikevalvonta	18
2.1. Oiva-järjestelmä ja suunnitelmalliset tarkastukset.....	20
2.1.1. Valvonnan painopisteet	21
2.1.2. Elintarvikevalvonnan tavoitteet vuodelle 2026	22
2.2. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta	22
2.3. Ilmoitus- ja hyväksymismenettelyt	22
2.4. Tarkastukset valvontakohteisiin	23
2.5. Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja omat projektit.....	23
2.6. Elintarviketoimijan luotettavuuden arviointi	24
2.7. Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu.....	25
2.8. Hallinnolliset pakkokeinot elintarvikevalvonnessa.....	25
3 Terveystarkastusvalvonta	26
3.1. Suunnitelmallinen valvonta.....	26
3.1.1. Valvonnan painopisteet	29
3.1.2. Valvonnan tavoitteet vuodelle 2026	30
3.1.3. Omavalvonta	30

3.1.4. Talousvesi	30
3.2. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta	31
3.2.1. Laivatarkastus	32
3.2.2. Ruumiinkuljetusluvat.....	32
3.3. Terveysuojelulain mukainen ilmoitus- ja hyväksymismenettely	33
3.4. Tarkastukset valvontakohteisiin	34
3.5. Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja projektit	35
3.6. Hallinnolliset pakkokeinot terveydensuojeluvalvonnassa	35
4 Tupakkavalvonta.....	36
4.1. Suunnitelmallinen valvonta.....	36
4.1.1. Valvonnan painopisteet	37
4.1.2. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta.....	37
5 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta	38
6 Eläinlääkintähuolto	39
6.1. Resurssitarpeen kartoitus.....	39
6.2. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen.....	40
6.2.1. Hyötyeläinten terveydenhuolto.....	40
6.2.2. Kiireellinen eläinlääkäriapu	40
6.3. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta	41
6.3.1. Suunnitelmallinen eläinsuojeluvalvonta	42
6.3.2. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset (suunnitelman ulkopuolinen valvonta)	42
6.3.3. Eläinten vienti ja tuonti.....	43
6.3.4. Eläintautien valvonta	43
6.3.5. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta.....	43
6.3.6. Eläinten lääkitsemisen valvonta.....	43
6.3.7. Sivutuotevalvonta	44
6.3.8. Löytö- ja haltuun otettujen eläinten hoito	44
7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	44
8 Muutoshistoria	45
9 LIITE 1 Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä	45
10 LIITE 2. NÄYTTEENOTTO-SUUNNITELMA	49
10.1. ELINTARVIKELAIN MUKAINEN NÄYTTEENOTTO	49
10.2. TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN NÄYTTEENOTTO	50
11 LIITTEET 3 JA 4. VALVONTAKOhteet ja tarkastusmäärät 2026	51

Ympäristöterveyden valvontasuunnitelma 2025 - 2028

Raportin tuottaja: Luvat ja Valvonta, Ympäristöterveys

Julkaistu: Helmikuu 2026

1 YLEINEN OSA

1.1. Valvontasuunnitelma ja sen tavoite

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Hyvin toimivalla ympäristöterveydenhuollolla voidaan välttää/minimoida epidemioita ja vähentää huomattavasti terveydenhuollon kuormitusta ja sairauksien aiheuttamia poissaoloja. Ympäristöterveydenhuollolla voidaan ehkäistä myös epidemioiden lisäksi monia kroonisia sairauksia, jos ongelmiin puututaan ajoissa (esim. sisäilmaongelmat).

Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä hoitaa Turun kaupungissa kaupunkiympäristön palvelukokoonaisuuden Luvat ja valvonta -palvelualueen ympäristöterveyden vastuualue. Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä.

Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden, toimijoiden tasapuolisen kohtelun sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvonta on suunnitelmallista ja se perustuu jatkuvaan riskien arviointiin. Toimialakohtaisissa valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on huomioitu samantyyppisten sekä koko- ja riskiluokaltaan samansuuruisten kohteiden tarkastustiheyksien yhdenmukaisuus. Kunnat arvioivat alueellaan riskejä kohdekohtaisesti ja kohdentavat suunniteltavaa valvontaa sen mukaisesti.

Elintarvikelain (297/2021) 39§:n mukaan valvontaviranomaisen on valtakunnallisen elintarvikevalvontasuunnitelman toteuttamiseksi laadittava vastuullaan oleva elintarvikevalvontaa koskeva valvontasuunnitelma ja huolehdittava yhteensovittamisesta siten, että valvonnassa otetaan huomioon elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan riskit ja, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee vaaroja ihmisten terveydelle ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelmat on päivitettävä tarvittaessa.

Terveydensuojelulain 6§:n mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma (kunnan valvontasuunnitelma). Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan valvontasuunnitelmassa huomioidaan valtakunnallinen valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valvontasuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa.

Eläinlääkintähuoltolain 285/2023 6 §:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä tässä laissa tarkoitettu eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamisavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoitukselta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Palvelun mitoitukselta suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Kunnan suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit. Kunta suunnittelee, miten painopisteet huomioidaan käytännön työssä esim. kohdennettuina tarkastuksina tai työn ohjauksessa.

Valvontakohteiden lukumäärät toimialoittain sekä suunniteltujen tarkastusten riskiperusteinen lukumäärä on esitetty **liitteissä 3 ja 4**.

1.2. Lautakunnan valvontavastuu ympäristöterveydenhuollosta

Rakennus- ja lupalautakunta toimii kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden hallinnonjärjestämispäätöksen mukaan terveydensuojelulaissa tarkoitettuna terveydensuojeluviranomaisena, lääke-laissa tarkoitettuna kunnan viranomaisena sekä elintarvikelain, tupakkalain sekä eläinlääkintähuoltolain tarkoittamana valvontaviranomaisena. Kuntalain, ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännön ja hallintosäännön mukaisesti toimivaltaa on mahdollista siirtää viranhaltijoille. Toimivalta on määritelty voimassa olevassa hallintosäännössä, hallinnonjärjestämispäätöksessä ja lautakunnan päätöksissä.

1.3. Valvonta-alue ja sen erityispiirteet

Turun kaupungin ympäristöterveys vastaa elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojeluvalvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta koko Turun kaupungin alueella. Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan osalta Turun vastualueeseen kuuluu myös Raisio, Naantali, ja Rusko.

Turun erityispiirre valvonnan kannalta on valvontakohteiden runsaus ja monipuolisuus. Turku toimii vahvasti kansainvälisessä ympäristössä. Turussa on elintarviketeollisuutta, liha- ja kala-alan laitoksia, satama, lentokenttä, elintarvikkeiden tuontia ja vientiä, suuri määrä erikokoisia ammattikeittäjiä, tarjoilupaikkoja ja elintarvikemyymälöitä, laajamittaisia yleisötilaisuuksia, kasvien sekä eläinperäisten tuotteiden alkutuotantoa, kouluja, päivä- ja vanhainkoteja, vesilaitos, uimahalleja, kylpylöitä, uimarantoja, erilaisia hoitoloita ja eläinsuojelulain alaisia valvontakohteita. Kansainväliset toimitukset sekä ulkomaiset raaka-aineet tuovat mukanaan uusia valvontakohteita ja muuttuvia hygieniariskejä.

Geopoliittinen epävarmuus heijastuu erityisesti tuontielintarvikkeisiin, logistisiin reitteihin ja varautumisvelvoitteisiin. Elintarvikevalvonnassa vaikutukset näkyvät lisääntyvänä näytteenottona, takaisin-vetojen ja häiriötilanneselvitysten määränä sekä valmiuden ja huoltovarmuuden korostumisena.

1.4. Toimintaympäristön muutokset ja tavoitteet vuodelle 2026

Normaaliolojen häiriötilanteet sekä kansallisesti että kansainvälisesti (häiriöt verkkoyhteyksissä, kyberuhkat) ja muutokset taloustilanteessa vaikuttavat toimialaan ja lisäävät mm. toimijoiden vaihtuvuutta, pakkokeinoprosesseja ja tarvetta kouluttautua varautumisen osalta. Varautuminen erilaisiin häiriötilanteisiin on korostunut.

Valtion aluehallinnon uudistus on toteutunut vuoden 2026 alusta: Valvira, aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät yhdistyvät monialaiseksi virastoksi ja aluehallintovirastojen elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tehtävät siirtyvät Ruokavirastoon. Tämä vaikuttaa merkittävästi ympäristöterveyden toiminnanohjaukseen.

Vuonna 2026 on mahdollisesti tulossa pieniä muutoksia elintarvikelainsäädäntöön. Muutokset liittyvät elintarviketoiminnan ilmoitusvelvollisuuteen, hygieniapasseihin ja perusmaksuun. Kunnan elintarvikevalvonnasta perittävää vuosittaista perusmaksua muutettaisiin siten, että jatkossa maksu perittäisiin vain säännöllisesti valvottavilta kohteilta. Muutoksilla ei ole vaikutusta Turun osalta elintarvikevalvonnasta saataviin tuloihin, koska tätä käytäntöä on noudatettu aiemmin.

Terveydensuojelulain uudistuksen valmistelu tulee jatkumaan v. 2026 ja 2027 aikana. Lakiuudistus on tarkoitus saada voimaan seuraavalla hallituskaudella.

Terveydensuojelua koskeva toimintaympäristö on muutoksessa ja terveydensuojelulla tulisi olla valmiutta myös tarkastella uusia, esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja pandemioiden kautta

mahdollisesti kehittyviä riskejä. Nähtävissä on mm. pitkittyneisiin hellejaksoihin liittyvien haitallisten terveysvaikutusten lisääntyminen erityisesti herkissä väestöryhmissä.

Tupakkavalvonnan toimintaympäristöön ovat vaikuttaneet monet tupakkalainsäädännössä tapahtuneet muutokset. Muutosten myötä täysin savuttomat tilat ja alueet ovat lisääntyneet sekä laajentuneet ja myös savuttomien nikotiinituotteiden myynnistä on tullut luvanvaraista toimintaa. Tupakkalain valvonnan näkökulmasta lainsäädännön muutokset ovat lisänneet suunnitelmallisen valvonnan tarvetta tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden sekä niiden myynnin osalta, mutta myös tupakointikieltojen ja – rajoitusten puolella.

Eläinten hyvinvointiin, zoonoosiriskeihin ja lemmikkieläinten määrän kasvuun liittyvät ilmiöt lisäävät valvonnan työmäärää ja resurssitarvetta. Lisäksi tiedonhallinnan kehittäminen, kuten ELMO-järjestelmän käyttöönotto ja yhteistyö ympäristökuntien kanssa, vaikuttavat toimintatapoihin ja edellyttävät henkilöstöltä ajantasaista osaamista.

Vuoden 2026 aikana tullaan ottamaan käyttöön Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tiedonhallintajärjestelmä ELMO. Ympäristöterveysvalvonnassa on nyt jo käytössä seuraavat kansalliset tietojärjestelmät: VATI, Ilppa ja VYHA sekä Turun kaupungin sisäisiä järjestelmiä: JoutseNet, Dotku ja SAP.

Vuoden 2026 painopisteitä yksikön toiminnassa ovat

Painopiste	Toimenpiteet
Valmius ja varautuminen	Kouluttautuminen ja toimintakorttien päivitykset
Tietoperusteinen valvonta (laatujärjestelmä)	Sisäiset koulutukset (3 krt) laatujärjestelmistä
Asiakaslähtöisyyden vahvistaminen ympäristöterveyden tarkastustoiminnassa	Yritysvierailu
Selvitetään mahdollisuutta tarjota ympäristöterveyden palveluita eri kieliryhmät huomioiden	Laaditaan kartoitus olemassa olevista materiaaleista ja toimijoita tukevista kieliratkaisuista
Sujuvoitetaan yrityksille suunnattuja palveluprosesseja rakennusvalvonnassa, ympäristöterveydessä ja ympäristönsuojelussa	Sisäisten auditointien kohdistaminen tarkastustoimintaan
Eläinten hyvinvointisuunnitelma	Selvitys yhteistoimintamalleista paikallisen eläinsuojeluyhdistyksen kanssa eläinhoitolan alueella

	Osallistuminen hyvinvointisuunnitelman laadintaan
--	---

1.5. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa esitetään hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Valvontaviranomaisen viranomaisvalvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet tutkitaan kyseisiä tutkimuksia tekemään hyväksytyissä laboratorioissa (Ruokaviraston hyväksytyjen laboratorioiden rekisteri).

Turun kaupungin ympäristöterveydellä on sopimus Eurofins Scientific (Raisio toimipiste) Oy:n kanssa niistä elintarvikevalvonnan tutkimuksista, jotka ovat Ruokaviraston hyväksytyjen menetelmien listalla. Vesinäytteiden tutkimukset hankitaan Lounais-Suomen Vesi- ja Ympäristötutkimus Oy:lta.

Turun kaupunki ylläpitää toistaiseksi aikaisemmin Turun kaupungin omassa laboratoriossa ollutta säteilymittaria vuosittaisilla näytteenotoilla. Mittari on sijoitettu Lounais-Suomen Vesi- ja ympäristötutkimus Oy:n tiloihin.

Muiden mahdollisten tutkimusten osalta voidaan tapauskohtaisesti käyttää muita Ruokaviraston hyväksymiä laboratorioita, joilla on ko. menetelmä Ruokaviraston rekisterissä hyväksyttynä tutkittavalle matriisille.

1.6. Yleistä tarkastustoiminnasta

Tarkastukset ovat keskeinen osa ympäristöterveyden valvontaa ja niiden tarkoituksena on varmistaa toiminnan ja olosuhteiden vaatimustenmukaisuus. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, asiakirjoihin, tuotteisiin tai niiden yksittäisiin osa-alueisiin. Tarvittaessa tarkastuksiin sisältyy myös näytteidenotto ja -mittauksia, mutta pelkkää näytteenottokäyntiä ei katsota tarkastukseksi.

Tarkastukset toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti ja valtakunnallisten tarkastusohjeiden perusteella. Ne voidaan joissain tapauksissa tehdä useamman lain nojalla samanaikaisesti. Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan tarkastuspöytäkirja, jossa kuvataan tarkastuksen sisältö, havaitut

asiat sekä mahdolliset toimenpidevaatimukset ja määräajat. Pöytäkirja toimitetaan toimijalle ja tarvittaessa muille viranomaisille, ja tiedot kirjataan myös kohdetietojärjestelmään (VATI).

1.7. Riskinarviointi

Riskinarviointi ohjaa ympäristöterveyden valvonnan kohteiden priorisointia ja tarkastustiheyksiä. Arviointi perustuu terveyshaitan todennäköisyyteen, vaikutuksiin, toiminnan laatuun, olosuhteisiin, valvontahistoriaan ja käyttäjäryhmiin. Tarkastustiheyttä voidaan lisätä tai vähentää arvioinnin perusteella, ja muutokset kirjataan VATI-järjestelmään. **Säännöllisen valvonnan vähimmäistiheys on yksi tarkastus viidessä vuodessa.**

Elintarvikevalvonnassa käytetään Ruokaviraston riskiluokitusohjetta, ja terveydensuojelun sekä tupakkavalvonnan tarkastustiheydet määräytyvät Valviran valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan. Tarkastustiheydellä on myös taloudellista merkitystä, sillä valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien perusteella. Valvontasuunnitelmassa esitetään sekä laskennallinen valvontatarve että realistinen valvonta käytettävissä olevien resurssien puitteissa, ja valvonta kohdistetaan sinne, missä tarve on suurin.

1.8. Valvonnan maksullisuus

Suunnitelmallinen valvonta on pääsääntöisesti maksullista. Toimijalta peritään kaupunginvaltuuston hyväksymän ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä, valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Valvontaprojekteihin tai -hankkeisiin liittyvät tarkastukset ovat maksullisia.

Maksuun sisältyvät tarkastuksen valmisteluun kuluva aika, tarkastukseen käytetty aika mukaan lukien keskimääräinen matka-aika ja tarkastuspöytäkirjan laadintaan käytetty aika. Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa päivitetään tarvittaessa. **Voimassa oleva taksa on nähtävillä yksikön verkkosivuilla.**

Valvonnan perusmaksu peritään vuosittain elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisilta toimijoilta.

Tulot kohdistuvat ympäristöterveydenhuollolle. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös valvonnasta saatujen tulojen määrä ja niiden kohdentuminen. Ympäristöterveydenhuollon talousarvion toteutumisesta seurataan Luvat ja Valvonta johtoryhmän talouspalaverissa ja vastuualuepalaverissa.

1.9. Resurssit

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on huolehtia elintarvikelain mukaisista tehtävistä ja terveydensuojeluvalvonnan tehtävänä on huolehtia terveydensuojelulain mukaisista tehtävistä. Tupakka- ja lääkelain mukaisia tehtäviä tehdään sekä elintarvike- että terveydensuojeluvalvonnan tiimeissä. Yhteistyötä vastuualueella tullaan lisäämään resurssitehokkaaseen toimintaan pääsemiseksi.

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on järjestää eläinlääkäripalvelut, varmistaa niiden saatavuus ja laatu sekä järjestää eläinlääkäripalveluiden valvonta. Lisäksi varmistetaan elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta.

Turun kaupungin ympäristöterveys täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimuksen, jonka mukaan samassa yksikössä tulee olla vähintään 10 henkilötyövuotta. Turun ympäristöterveyden henkilöstön määrä on 26 vuonna 2026 kaupunkiympäristötoimialan henkilöstösuunnitelman mukaisesti. Heistä 21 on terveysvalvonnassa ja 5 eläinlääkintähuollossa.

1.9.1. Tarkastuksiin käytetty aika

Erityyppisten ympäristöterveydenhuollon tarkastusten sisällöstä on tarkemmin seuraavissa kappaleissa Tarkastusten sisällöt on kuvattu valvonnan laatujärjestelmissä ja elintarvikevalvonnan OIVA-arvioinnin osalta myös www.oivahymy.fi -sivustolla

Liitteissä 3 ja 4 on esitetty valvontakohteiden lukumäärät toimialoittain, aiemmilta vuosilta muodostunut tarkastusvelka sekä suunniteltu tarkastusten lukumäärä vuodelle 2026 huomioiden käytävissä olevat resurssit.

1.9.2. Henkilöstöresurssit

Ympäristöterveydenhuollon suunnitelma henkilöstövoimavarojen jakautuminen elintarvike-, terveydensuojelu - ja tupakkalain valvontaan vuodelle 2026 on esitetty **Taulukossa 1**. Suunnitelmassa esitetyn tupakkalain mukaiseen valvontaan sisältyy myös nikotiinikorvaustuotteiden valvonta. Ympäristöterveydenhuollon johtamiseen ja hallinnollisiin toimiin on varattu koko ympäristötoimessa **2,4 htv**, josta 1 htv on ympäristöterveyspäällikön tehtävässä, **1,0 htv** johtavien terveystarkastajien

tehtävissä ja 0,4 htv erityisasiantuntijan tehtävässä. Ympäristöterveydenhuollon johtaminen ei ole mukana taulukossa 1.

Taulukko 1 Henkilöstövoimavarojen arvioitu jakautuminen valvontaan lakiperusteittain

Lakiperuste	HTV
Elintarvikelaki	10,85
Terveydensuojelulaki	6,15
Tupakka- ja lääkelaki	0,6*
Laki eläinten hyvinvoinnista / Eläinlääkintähuolto-laki	5,0

**arvio:0,25 elva-tiimi, 0,35 ts-tiimi*

Ympäristöterveysyksikön henkilöstöön kuuluu vuonna 2026 yhteensä **26** vakanssia. Valvontahenkilöstön työnjako on tehty siten, että se mahdollistaa työn edellyttämän erikoistumisen. Tehtävänkuvat ovat elintarvikevalvonta, terveydensuojeluvalvonta, tupakkavalvonta ja eläinlääkintähuolto.

Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon, että suunnitelmallisen valvonnan lisäksi ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kuuluu myös suunnitelmallisten tarkastusten ulkopuolisia valvontatehtäviä. Terveysvaaratilanteisiin liittyvä valvonta priorisoidaan suunnitelmallista valvontaa tärkeämmäksi. Suunnitelmallisen valvonnan ulkopuoliset tehtäviä ovat esimerkiksi epäilyyn perustuva valvonta, laatu järjestelmän kehitystyö, erityistilanteiden aiheuttamat toimenpiteet, sidosryhmäyhteistyö sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittely.

Kunnan viranomaisen on myös annettava tarpeen vaatiessa neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi lainsäädännön muutoksista. Hakemuksia ja ilmoituksia, joista tulee tehdä päätös tai antaa todistus, tulee ympäristöterveydenhuoltoon keskimäärin 600 vuodessa. Lisäksi lautakuntaan valmisteltavia asioita on keskimäärin 1-2 kpl/kk. Epidemiatyöryhmä kokoontuu noin 2 kertaa vuodessa ja lisäksi tarvittaessa. Yksittäisen epidemian selvitystyö vie Turun kaupungin osalta 2-3 hlöltä 1-4 viikon työpanoksen.

1.9.3. Arvio henkilöresurssien riittävydestä terveysturvallisuudessa

Ruokaviraston ohjeiden mukaan elintarvikevalvonnan tulee tehdä 110 tarkastusta/ tarkastaja/ vuosi. Tähän tavoitteeseen sisältyy myös valvontasuunnitelman ulkopuoliset tarkastukset. Turun osalta elintarvikevalvonnessa on huomioitava poikkeuksellisen suuri toimijoiden vaihtuvuus, käsiteltävien ilmoitusten määrä sekä asiakaspalautteisiin, epidemioihin ja hallinnollisiin pakkokeinoihin liittyvät selvitystyöt. Koko yksikön osalta tavoitteena on eläinsuojelu-, elintarvikevalvonta- ja terveydensuojeluvalvonnessa **keskimäärin 80 tarkastusta / htv**. Eläinsuojeluvalvonnan ja elintarvikevalvonnan osalta realistisena tavoitteena on noin 80 - 90 tarkastusta / htv. Laitosvalvontaa tekevän henkilön osalta tavoitteena on noin 50 – 60 tarkastusta / htv. Vastaavasti riskiperusteisesti Valviran ohjeen mukaisesti terveydensuojelulain valvonnan osalta tarkastajakohtainen tavoitetaso on noin 80 tarkastusta / htv.

Eläinlääkintähuollon osalta valvonnan resurssien mitoitus ja sijaistuskäytännöt ovat kohdallaan sekä valvontaeläinlääkäreiden että eläinhuollon osalta. Terveysturvallisuuden osalta resurssointiin vaikuttaa vuosien aikana kertynyt **ns. tarkastusvelka** (Tesu n. 220, Elva n. 600, Tupakka n. 150 tarkastusta). EU:n valvonta-asetus (EPNAs 882/2004) asettaa viralliselle valvonalle vaatimuksen säännöllisyydestä. Nykyisillä toteutusmalleilla ja henkilöstöresursseilla tämän lainsäädännön vaatimuksen toteutumisessa on edelleen puutteita erityisesti elintarvikevalvonnessa.

Turun ympäristöterveyden (esim. elintarvikevalvonta ja terveydensuojeluvalvonta) resursseista noin 45 % ohjautuu suunnitelmalliseen valvontaan.

Terveysturvallisuustarkastajien työpäivien laskennallinen jakauma (arvio) :

Tarkastajan työn jakautuminen	Pros %
Koulutukset	4 %
Laatujärjestelmä	5 %
Määräykset, pakkokeinot, oikaisuvaatimukset	5 %
Palaverit, perehdyttäminen, projektit	15 %
Lomat	17 %
Tarkastustehtävät	n. 54 %
Summa	100 %

1.10. Valvontahenkilöstön pätevyys ja perehdytys

Valvontayksikössä varmistetaan, että tarkastuksia tekevillä henkilöillä on riittävä pätevyys ja asiantuntemus toimenkuvansa mukaisten tehtävien hoitamiseen. Osaaminen perustuu lainsäädännön edellyttämään tutkintoon, perehdytykseen, koulutukseen ja yksikössä tapahtuvaan ajantasaisen tiedon ylläpitämiseen. Henkilöstön osaamisen kartoittaminen on osa vuosittain käytävää kehityskeskustelua. Toimenkuvissa on otettu huomioon tavoite henkilöiden erikoistumisesta tietyille erityisosaamisalueille.

Yhtenä osana ympäristöterveyden laatujärjestelmää on henkilöstön osaaminen ja perehdytys. Perehdytyksessä noudatetaan kaupungin henkilöstöhallinnon perehdytysohjeita. Ympäristöterveys ylläpitää oman toimialan perehdytysmateriaalia. Perehdytyksestä vastaavat lähijohtajat sekä erikseen nimetyt henkilöt.

1.11. Koulutus

Konsernihallinto, henkilöstöpalvelut on laatinut Turun kaupungin Henkilöstökoulutuksen yleisohjeet (Henkilöstöjohtaja 30.11.2023 § 261)

Koulutuksen suuntaamisessa otetaan huomioon tehtävien jako. Koulutuksiin osallistuminen kirjataan kaupungin henkilörekisteriohjelmaan (SAP HR). Koulutusten vaikuttavuuden arviointi käydään yksikköpalaverissa läpi. Koulutuksiin osallistutaan määrärahojen sallimissa puitteissa.

Ympäristöterveydenhuollon keskeiset koulutukset 2026

Koulutukset

Varautumisen peruskurssi
Laatujärjestelmä (HACCP jne)
EU-CBRN
Alkusammutuskoulutus
Elintarvikevalvonnan koulutuspäivät
Alueelliset koulutuspäivät
Terveystarkastajien koulutuspäivät
Ympäristöterveyspäivät

Järjestäjä

Pelastusopisto
EnviroVet tai muu
Pelastusopisto
Tarkentuu myöhemmin
Ruokavirasto
Ympäristö- ja terveys
Ympäristö- ja terveys
Ympäristö- ja terveys

Ympäristöterveysjohdon koulutuspäivät	FCG
Hygieenikkoeläinlääkärien koulutuspäivät	EHY ry
Eläinlääkäripäivät	Suomen eläinlääkäriliitto
Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitys	THL, Ruokavirasto
Muut viranomaisten järjestämät webinaarit	Ruokavirasto, Lupa- ja valvontavirasto

1.12. Laatujärjestelmä

Valvonta-asetus (EY 2017/625) edellyttää valvontaviranomaista ylläpitämään toimintaansa soveltuvaa laatujärjestelmää ja noudattamaan sitä. Valvonta-asetuksen mukaan toimivaltaisen viranomaisen on harjoitettava virallista valvontaa dokumentoitujen menettelyjen mukaisesti. Ympäristöterveydessä on ollut v. 2018 - 2026 käyttöön LaatuNet-laatujärjestelmäohjelmisto, joka on edesauttanut laatujärjestelmän ylläpitämistä. Vuoden 2026 aikana Turun ympäristöterveys tulee irtautumaan LaatuNet-järjestelmästä ja vahvistamaan oman laatujärjestelmän osalta jatkuvan parantamisen mallia.

Turun kaupungin laatujärjestelmä sisältää mm. seuraavat osa-alueet: laatupolitiikka ja laatutavoitteiden määrittely, sidosryhmät ja niiden tarpeiden määrittäminen, henkilöstö ja osaaminen, mittalaitteiden kalibroinnit, auditoinnit (sisäiset ja ulkoiset), jatkuva parantaminen (asiakaspalautteet, poikkeamat, auditointien tulokset). Laatujärjestelmän muutostarpeita seurataan ja arvioidaan vuosittain johdonkatselmuksessa suhteessa laatutavoitteisiin ja laatumittareihin. Johdon katselmuksessa määritellään järjestelmään tarvittavat kehitystoimenpiteet.

Laatujärjestelmän osalta v. 2026 tavoitteina ovat **laadun yhteistyömallin luominen ympäristökuntien kanssa ja poikkeamaprosessin selkeyttäminen.**

1.13. Viestintä

Ympäristöterveys noudattaa Turun kaupungin viestintästrategiaa. Viestinnän toimintaohjeet ja yhteystiedot on koottu Turun kaupungin intranettiin kohtaan viestinnän ja markkinoinnin ohjeet. Ohjeistus kattaa myös kriisiviestinnän ja sosiaalisen median ohjeet.

Ympäristöterveyden tiedottamisesta on vastuussa ympäristöterveyspäällikkö. Kriisitilanteissa noudetaan ko. erityistilannetta varten laadittuja ohjeita ja/tai päätetään viestinnästä tapauskohtaisesti asiaa hoitavien tahojen kesken.

Viranomaisten yhteistyötä on suunniteltu ja harjoitettu tiedonsiirtoa tehostamalla. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on, että pelastustoimella on käytettävissään mahdollisimman hyvin eri organisaatioiden asiantuntija-apu ja tarpeelliset tiedonvaihtokanavat, jotta monien viranomaisten osaamista vaativissa häiriötilanteissa saadaan luotua tilannekuva nopeasti ja kattavasti. Ympäristöterveyspäällikkö osallistuu toimintaan ympäristöterveyden edustajana.

Ympäristöterveys laatii tiedotteita ja uutisia ajankohtaisista asioista yhteistyössä Turun kaupungin viestintä-yksikön kanssa. Tiedotteet julkaistaan kotisivuilla sekä toimitetaan tarvittaessa tiedotusvälineille. Uutisia julkaistaan kaupungin viestintäkanavissa.

Asiakaspalautteet: Ympäristöterveyden asiakaspalautevastaava on toimistonhoitaja. Palautteet saapuvat vastuuhenkilöille kaupungin sähköisen palautepalvelun kautta ja ne jaetaan vastattaviksi ao. henkilöille. Lisäksi asiakaspalautteita kerätään jatkuvasti sähköpostin allekirjoituksessa olevalla palautelinkillä anonyymisti.

Talousveden häiriötilanteissa terveydensuojeluviranomainen laatii vaaratiedotteen suoraan Hätäkeskukselle ([vaaratiedoteopas](#), lähetetään sähköpostitse). Toiminnan osalta päivitetään v. 2026 aikana sisäinen toimintakortti ja prosessikaavio. Muut **Hätä- ja viranomaistiedotteet** tehdään yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa.

Ympäristötoimella on käytössä viranomaisradioverkossa (VIRVE) toimiva puhelin viranomaisten välistä yhteydenpitoa varten. Vuoden 2026 aikana ympäristöterveyden VIRVEt tullaan päivittämään yhteistyössä ympäristökuntien kanssa. Päivitysprojektia koordinoi kaupungin turvallisuusjohtaja.

1.14. Ohjaus ja neuvonta

Asiakaspalvelu: Terveystarkastajien ja kaupungineläinlääkäriin puhelinaika on päivittäin klo 8.30-9.30. Kaupungin keskus on avoinna klo 9-13. Neuvontaa ja opastusta annetaan myös tarkastuskäyntien yhteydessä mm. lainsäädännön vaatimuksista. Merkittävistä toimintaan vaikuttavista lainsäädännön muutoksista tiedotetaan asianosaisille kotisivuilla, tarkastuskäyntien yhteydessä ja kohdennetusti sähköpostilla.

Elintarvikevalvonta järjestää v. 2026 kaksi yleistä infotilaisuutta elintarviketoimijoille (koulutus ravintolatoimijoille omavalvonnasta sekä elintarvikkeiden maahantuonnin ohjaustilaisuus). Terveystarkastus järjestää v. 2026 infotilaisuuden kauneushoitoloille ja tapahtuman järjestäjille. Lisäksi terveydensuojelu osallistuu aktiivisesti kaupungin sisäisiin työryhmiin. Ympäristöterveys osallistuu myös Aurajoki-työryhmään, jonka tarkoituksena Aurajoen ympäristön viranomaisyhteistyö.

1.15. Varautuminen normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Johtuen jatkuvista normaaliolojen häiriötilanteista sekä kansallisesti että kansainvälisesti, ympäristöterveyden teemana on vuonna 2026 varautuminen ja valmius.

Varautumisessa keskeistä on sisäisen turvallisuuden ja ympäristöterveydenhuollon viranomaisten suorituskäytöiden ylläpitäminen ja kehittäminen. Ympäristöterveydellä on erityistilannesuunnitelma ja ohjeistus, joka tukeutuu edellä mainittuihin viranomais- ja muihin ohjeisiin. Suunnitelmasta vastaa ympäristöterveyspäällikkö ja vuoden 2026 tavoitteena on suunnitelman päivittäminen päivitetyn turvallisuusstrategian mukaiseksi huomioiden selkeiden toimintakorttien käyttö.

Ympäristöterveys osallistuu v. 2026 aktiivisesti paikallisiin ja kansallisiin varautumiseen liittyviin harjoituksiin ja koulutuksiin. Ympäristöterveys on huomioitu myös Varhan erityistilannesuunnitelmassa ja yhteystiedot on kerätty ympäristöterveyden hälytyskaavioon. Ympäristöterveys osallistuu tarvittaessa hyvinvointitoimialan kriisiviestintä- ja erityistilanneharjoituksiin.

Turun Vesihuolto Oy on laatinut kriisiviestintäsuunnitelman, joka on ympäristöterveydenhuollon käytettävissä. Mahdollisia tilanteita on myös harjoiteltu yhdessä.

1.15.1. Epidemioiden selvittäminen ja selvitystyöryhmä

Turussa on nimetty elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvitystyöryhmä, jonka toimintaan osallistuvat epidemian aiheesta (vesivälitteinen, elintarvikevälitteinen, zoonoosit) riippuen: tartuntatautilääkäri, tartuntatautihoitaja, ympäristöterveyspäällikkö, johtavat terveystarkastajat, terveystarkastajat, vesilaitoksen edustaja, liikuntatoimen edustaja, hygieenikoeläinlääkäri ja valvontaeläinlääkärit.

Ryhmä kokoontuu tarvittaessa. Kokoonkutsujana toimii ympäristöterveyspäällikkö tai hänen sijaisensa. Ryhmää laajennetaan tarvittaessa esim. kaupungin viestinnän edustajalla.

Selvitystyöryhmälle on laadittu prosessimuotoinen toimintaohje ja viestinnän osalta noudatetaan Turun kaupungin viestintäohjetta.

Epäily- ja selvitysilmoitukset tehdään ruokamyrkytysepidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY), joka on THL:n ja Ruokaviraston yhteinen. **Epäilyilmoitus tehdään mahdollisimman pian epidemian havaitsemisen jälkeen ja selvitysilmoitus viimeistään kolmen kuukauden kuluttua selvityksen päättymisestä.** Selvitysilmoitukseen liitetään määrämuotoinen **yhteenvetoraportti**. Tarvittavat elintarvike-, vesi- ja pintapuhtausnäytteet otetaan ympäristöterveydenhuollon toimesta ja tarvittavat näytteet sairastuneista otetaan infektioiden torjuntayksikön toimesta ja koordinoimana.

2 Elintarvikevalvonta

EU:n jäsenvaltioiden harjoittaman virallisen elintarvikevalvonnan järjestämistä koskevista yleisistä velvollisuuksista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 artikkelissa 9. Valvontaa tulee suorittaa kaikkien toimijoiden osalta säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä. Turun kaupungin elintarvikevalvontakohteiden riskinarviointi perustuu Ruokaviraston elintarvikehuoneistojen ja kontaktimateriaalien riskiluokitusohjeessa (1028/04.02.00.01/2022/5) annettuihin ohjeellisiin tarkastustiheyksiin. Valvontatarpeen määrittämisessä otetaan myös huomioon, miten toimija on aiemmin noudattanut lainsäädäntöä, saamiaan määräyksiä ja sääntöjä sekä miten luotettava toimijan omavalvonta on ollut. Ohjeellinen tarkastustiheys on lähtökohtainen toiminnasta johtuva tarkastustiheys, joka on arvioitu siten, että toiminnassa on kaikki pääosin kunnossa. Toiminnan luonne, laajuus ja valvontahistoria yhdessä määrittelevät siis toiminnan riskin ja sen valvontatarpeen. Ohjeellista tarkastustiheyttä voidaan laskea tietyissä tapauksissa ohjeen mukaisesti valvontahistoria tai kausiluonteisuus huomioiden.

Toiminnan luonteeseen ja riskialttiuteen vaikuttavat tuotanto-olosuhteet ja tuotteisiin liittyvät vaaratekijät. Raat eläinperäiset elintarvikkeet sisältävät enemmän mikrobeja, myös patogeenejä, kuin riittävästi kypsennetyt. Pakkaamattomat elintarvikkeet kontaminoituvat herkemmin kuin pakatut, raakojen ja sellaisenaan syötävien elintarvikkeiden käsitteleminen samoissa tiloissa aiheuttaa risti-kontaminaation vaaran. Hyvillä tuotantotavoilla estetään allergeenikontaminaatio. Tuotteisiin liittyviä vaaroja ovat myös elintarvikkeiden sisältämät vierasaineet tai lisäaineet, jotka eivät ole elintarvikkeelle sallittuja tai elintarvikkeen puutteelliset tai virheelliset tiedot ja harhaanjohtava markkinointi. Herkille kuluttajaryhmille kuten lapsille tarkoitettujen elintarvikkeiden tuotelainsäädännön noudattamisen varmistaminen on tärkeä osa riskiperusteista valvontaa.

Kontaktimateriaalien riskit määrittävät pääosin, niiden kemiallisen koostumuksen ja yksittäisten kemiallisten aineiden siirtymän perusteella. Siirtymään ja suuruuteen vaikuttaa oleellisesti millaisissa olosuhteissa kontaktimateriaali on kosketuksissa elintarvikkeeseen.

Alkutuotannon tarkastustiheyden suunnittelussa noudatetaan Ruokaviraston ohjetta "Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi" (Ruokavirasto 242/04.02.00.01/2023) taulukkoa 3 ja 4.

Elintarvikevalvonnan tulee olla yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäistä terveysvaaroja ja suojata kuluttajia taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikevalvontakohteita ovat esim. hyväksyntää edellyttävät ja rekisteröitävät elintarvikehuoneistot, alkutuotantopaikat ja kontaktimateriaalialan (elintarvikkeen kanssa kosketuksiin tuleva materiaali) toimijat. Lisäksi valvonnalta edellytetään toimijoiden neuvontaa. i valvontaviranomaisella tulee olla kohteista ajan tasalla olevat tiedot. tiedot on koottu Ruokaviraston ylläpitämään valtakunnalliseen VATI -kohdetietojärjestelmään vuoden 2019 alusta lähtien. Kohteiden päivitystyö on jatkuvaa.

Turulla on yhteistyösopimus elintarvikevalvonnan eläinlääkäriyhteistyöstä Liedon, Raision, Turun ja Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuoltovalvontayksiköiden yhteistoiminta-alueilla. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa Liedon, Raision, Turun ja Uudenkaupungin palveluksessa olevien elintarvikevalvontaa hoitavien eläinlääkärien virkatyö ko. yhteistoiminta-alueella. Toimivalta yksiköiden yhteistoiminta- alueilla vähentää haavoittuvuutta ja mahdollistaa tehtävien keskeytettömän hoidon loma-aikoina ja esimerkiksi kiireellisissä tapauksissa poissaolotilanteissa.

Ympäristöterveydenhuollon yksiköissä on yksi päätoimisesti elintarvikevalvontaa hoitava hygieenikkoeläinlääkäri. Sopimus myös mahdollistaa yhteistyön erikoistapausten hoidossa.

2.1. Oiva-järjestelmä ja suunnitelmalliset tarkastukset

OIVA-tarkastukset tehdään Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti ja tarkastustulokset julkistetaan Ruokaviraston ylläpitämällä internetsivulla www.oivahymy.fi. Toimijalla on velvollisuus julkistaa Oiva -valvonnan tulokset asiakkaille valvontakohteessa sekä tarvittaessa yrityksen kotisivuilla. OIVA-järjestelmä kattaa nykyään kaikki säännölliseen valvontaan kuuluvat elintarvikevalvonnan kohteet, lukuun ottamatta kontaktimateriaalitoimintaa.

Kontaktimateriaalitoimijoiden osalta valvonta kuuluu suunnitelmalliseen valvontaan, mutta tarkastuksista ei tehdä oiva -järjestelmän mukaista raporttia. Valvonta kohdistuu erityisesti toimintaan ennen vähittäismyyntiä.

Vuonna 2026 elintarvikevalvonnan valvottavia toimipaikkoja on yhteensä **1973 kpl** mukaan lukien alkutuotannon kohteet 91 kpl (VAT QV_003; 20.11.2025) . Joka vuosi tarkastettavia kohteita on noin **493** (VAT QV_003; 20.11.2025) ja harvemmin tarkastettavia loput **1354 kpl**. Osa vuosittain tarkastettavista kohteista edellyttää kaksi tai useampia tarkastuskäyntejä per vuosi. Harvemmin tarkastettavien kohteiden osalta tarkastusvälit vaihtelevat joka toinen vuosi tai joka kolmas vuosi tapahtuvaksi. Turussa ei ole käytössä valvontahistoriaan perustuvaa tarkastusvälin harvennusta, johtuen ohjeellisten tarkastusvälien toteutumattomuudesta.

VATIn vuosisuunnitelma raportin (VAT QV_003; 20.10.2025, ks. **liite 3**) mukaan vuonna 2026 Turun kaupungin elintarvikevalvonnassa tulisi tehdä yhteensä **1319 suunnitelman mukaista tarkastusta**. Ruokaviraston vuosisuunnitelma ei kuitenkaan sisällä **seurantatarkastuksia**, joita arvioidaan aiempien vuosien toteumaan perustuen olevan n. 15 % tarkastuksista eli tämä tarkoittaa **130** tarkastusta lisää.

Vuosisuunnitelma ei sisällä selvityksiä, jotka eivät kuulu elintarvikehuoneistojen suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Tällaisia selvityksiä ovat mm. elintarvikkeiden ja kontaktimateriaalien takaisinvetoselvitykset ja ruokamyrkytys selvitykset sekä hallinnollisten päätösten, velvoitteidenhoitoselvitysten sekä seuraamusmaksujen valmistelutyö.

Ohjeelliset tarkastusmäärät ja tarkastusajat perustuvat tilanteeseen, että kohteesta annetut tiedot pitävät paikkansa eikä tarkastuksella tule esiin ylimääräistä selvitettävää tai havaita lisäselvittelyä vaativia puutteita toiminnassa. Lisäksi ohjeellisen tarkastusajan toteutuminen edellyttää, että aiempina vuosina ei ole jäänyt tekemättä tarkastuksia. Valvonnassa näkyy toisinaan kohteiden tietotaidossa ja tasossa se tosiseikka, ettei virallista valvontaa ole pystytty suorittamaan säännöllisesti. Kohteita on jäänyt tarkastamatta vuosien varrella, minkä vuoksi tarkastusvelkaa on noin **600 elintarvikekohdetta**. Ruokavirasto on määritellyt, että säännöllisenä valvontana voidaan pitää **kolmen**

vuoden välien tapahtuvaa tarkastusväliä. On myös huomioitava, että joidenkin kohteiden valvonta edellyttää ohjeen mukaan useampia tarkastuksia vuodessa.

Yhteensä Turun ympäristöterveydenhuollon elintarvikevalvonnassa tulisi laskennallisesti tehdä vuonna 2026 noin **1450** tarkastusta.

Ruokaviraston ohjeessa on otettu kantaa tarkastukseen kuluvaan aikaan. Kuluva aika riippuu kohteen riskiluokasta ja käytännössä kohteen tietotaidon tasosta. Ruokaviraston laatima ohjeellinen ja suuntaa antava taulukko antaa siten yleensä tarkastukseen käytettävän minimiajan.

Ruokavirasto ohjeistaa tarkastustehokkuuden tavoitteeksi keskimäärin 110 tarkastusta elintarvikevalvonnan henkilötyövuotta kohden, mikä sisältää kaikki eri perustein tehtävät tarkastukset. Turussa ohjeistettuun tarkastustavoitteeseen ei olla ylletty, koska valvontavaje laskee tavoitteen toteumaa ja tarkastuksiin käytettävä aika on usein ohjeellista aikaa suurempi. Lisäksi valvontayksikön resursseja vie kivijalkamyymälöiden/tarjoilupaikkojen toimijoiden runsas vaihtuvuus. Elintarvikevalvonta osallistuu **tupakkavalvontaan** arviolta 0,25 htv työpanoksella.

Vuonna 2026 Turun ympäristöterveyden yleinen tarkastustavoite on vuodessa **n. 80 /htv**. Laitosvalvontaa tekevän henkilön osalta tavoitteena on noin **50 - 60 tarkastusta / vuosi**. Muiden elintarvikevalvonnan henkilöiden (9,2 htv) osalta tavoitteena on noin **80 - 90 tarkastusta / htv**. Tarkastusvelka ja tarkastustavoitteet toimintatyypeittäin on esitetty **liitteessä 3**. Tarkastusmääriä on kohdennettu riskiluokituksen mukaan toimintatyypeille (esim. keskuskeittiötoiminta, laitoskeittiöt, ravintolakeittiöt vrt kahvilat).

Tarkastusten ja töiden priorisointia käydään läpi vuoden 2026 aikana, jotta varmistetaan suunnitelmallisten tarkastusten mahdollisimman hyvä toteutuminen.

2.1.1. Valvonnan painopisteet

Vuonna 2026 valvonnan paikallisia painopistealueita ovat **tarkastusten kohdistaminen riskiluokituksen perusteella, epäkohtien korjaamisen valvonta uusintatarkastuksilla, yhteistyö muiden sidosryhmien kanssa, toimijoiden ohjauksen ja neuvonnan kehittäminen sekä palveluiden kehittäminen asiakaslähtöisesti.**

Lisäksi Elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman 2025-2028 mukaisia painopistealueita vuonna 2026 ovat:

- Vastuullisuus ja kestävyys
- Valmius, varautuminen ja huoltovarmuus
- Teknologia ja tieto

2.1.2. Elintarvikevalvonnan tavoitteet vuodelle 2026

Turun kaupungin elintarvikevalvonnalla on vuodelle 2026 seuraavat tavoitteet:

- **984 kpl** tarkastusta
- Suunnitelmallisten tarkastusten osuus pysyy vuoden 2025 tasolla **(85%)**

Tavoitteiden toteutumista seurataan elintarviketiimin palaverissa kuukausittain.

2.2. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Valvontasuunnitelman ulkopuoliseen valvontaa kuuluvat ruokamyrkytyspäilyihin, asiakasvalitukseen, takaisinvetoihin tai suunnitelman ulkopuolisiin asiakirjatarkastuksiin liittyvä tarkastukset ja vientitarkastukset. Ruokamyrkytyksiin tai takaisinvetoihin liittyvät tarkastukset tulee tehdä mahdollisimman nopeasti ja tapauksen laajuuden mukaan siihen tarvitaan yhtä aikaa monen terveystarkastajan työpanosta.

2.3. Ilmoitus- ja hyväksymismenettelyt

Elintarviketoiminnan aloittamisesta tulee tehdä ilmoitus viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan käynnistymistä. Turussa tavoitteena on, että ensimmäinen tarkastus tehdään kolmen kuukauden sisällä ilmoituksen käsittelystä, tarvittaessa jo ennen toiminnan aloitusta riskien vuoksi. Toiminnan aloittamiseen, olennaiseen muuttamiseen, keskeyttämiseen ja lopettamiseen liittyy aina ilmoitusvelvollisuus valvontaviranomaiselle. Ilmoitukset ja hakemukset käsitellään lakien edellyttämässä

määräajoissa, ja hyväksymispäätökset tehdään pääsääntöisesti 60 päivän kuluessa, ellei asian laajuus tai puutteellisuus edellytä pidempää käsittelyaikaa.

2.4. Tarkastukset valvontakohteisiin

Elintarvikevalvonnan tarkastukset tehdään valvonta-asetuksen (EU 2017/625) edellyttämien dokumentoitujen menettelyjen mukaisesti. Tarkastuksilla arvioidaan tilojen ja toiminnan vaatimustenmukaisuus, omavalvonnan toteutuminen sekä keskeiset asiakirjat, laitteet ja tuotteet.

Oiva-järjestelmän ohjeet ja arviointikriteerit ohjaavat tarkastuksia. Arvosanat C ja D edellyttävät aina uusintatarkastusta ja yleensä myös hallinnollista määräystä. Tavoitteena on, että kaikki Oiva-ohjeiden osa-alueet tarkastetaan vähintään kolmen vuoden välein. Valvonnassa painotetaan hygieniaa, lämpötiloja ja ristikontaminaation estämistä.

Riskiperusteisessa valvonnassa huomioidaan myös omavalvonnan laatu ja mahdolliset sertifioidut järjestelmät, joiden perusteella tarkastustiheyttä voidaan tietyin ehdoin vähentää. Sama mahdollisuus koskee laitoksia, joilla on pitkäaikaisesti Oivallinen arviointi.

Tarkastukset tehdään pääosin ennalta ilmoittamatta, mutta tarvittaessa sovitaan etukäteen. Osa tarkastuksista voidaan tehdä asiakirjatarkastuksina. Kotona sijaitseviin elintarvikehuoneistoihin tehdään tarkastus pääsääntöisesti asiakirjojen perusteella, ellei ole terveysvaaraepäilyä.

Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja. Puutteet korjataan sovitussa aikataulussa ja tarkistetaan seurantatarkastuksella. Toistuvat tai korjaamattomat puutteet johtavat hallinnollisiin pakkokeinoihin.

2.5. Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja omat projektit

Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma on esitetty **liitteessä 2**.

Suunnitelmassa esitetty näytteenotto on viranomaisvalvontaa. Se koostuu lainsäädännössä määritellystä näytteenotosta sekä riskinarviointiin perustuvasta näytteenotosta eri valvontakohteissa ja siihen sisältyvät myös omat valvontaprojektit.

Valvontasuunnitelmassa mainittujen näytteiden tutkiminen on toimijalle maksullista. Näytteenottoa kohdistetaan erityisesti kohteisiin, joissa on elintarvikehygieenisiä riskejä ja/tai omavalvonta on puutteellista. Valvontanäytteitä otetaan tarvittaessa elintarvikevalvontakohteista, joissa on tarpeen todentaa omavalvonnan toimivuutta. Viranomaisnäytteinä otetaan mm. erityistakuutuotteiden

salmonellanäytteitä 1-3 toimijalta 1-3 näytettä vuodessa. Lisäksi Turku toteuttaa vuosittain riskinarviointiin pohjautuvia omia elintarviketutkimusprojekteja. Näytteenottoprojekteista laaditaan yhteenvedot, jotka julkaistaan www.turku.fi.

Esitetyistä projekteista vuosittain toteutetaan 1-3 vaihtuvaa projektia sekä mansikan alkuperätutkimukset tarvittaessa sekä luonnontuotteiden radioaktiivisuusprojekti joka vuosi.

Vuonna 2026 toteutetaan kaksi näytteenottoprojektiä, projekteista laaditaan projektisuunnitelmat ja loppuraportit.

- Pintahygienia palvelumyynnissä
- Tarjoilupaikoissa tarjoiltava riisi

Turun ympäristöterveys osallistuu vuosittain Ruokaviraston hankkeisiin ja EU- lainsäädäntöön perustuviin näytteidenottoihin ja seurantaohjelmiin resurssien mukaan. Lisäksi osallistutaan tarpeen mukaan myös muihin viranomaisten yhteistyöprojekteihin sekä hankkeisiin, joista sovitaan erikseen.

2.6. Elintarviketoimijan luotettavuuden arviointi

Elintarvikelain 7§:n mukaan elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijan on oltava luotettava. Toimijaa ei pidetä luotettavana, jos hän on:

- 1) luotettavuuden arviointia edeltäneen kolmen vuoden aikana toiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta elintarviketurvallisuuden varmistamista, elintarvikesäännösten noudattamista ja kuluttajien turvallisuutta kohtaan;
- 2) luotettavuuden arviointia edeltäneen kolmen vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksien hoitamisen; tai
- 3) ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan. Luotettavuuden arvioimiseksi valvontaviranomainen voi toimijan luotettavuuden selvittämiseksi pyytää toimijasta Harmaan talouden selvitysyksiköltä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 5 §:ssä tarkoitetun velvoitteidenhoitoselvityksen.

2.7. Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu

Elintarvikelain (297/2021) perusteella elintarviketoimijalle on mahdollista asettaa seuraamusmaksu tiettyjen virheiden osalta. Valvontaviranomainen voi määrätä toimijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron elintarvikevalvonnan seuraamusmaksun, jos toimija:

- 1) harjoittaa alkutuotantoa, elintarviketoimintaa tai kontaktimateriaalitoimintaa sellaisessa toimipaikassa, jota ei ole 9 tai 11 §:n mukaisesti hyväksytty tai josta ei ole tehty 8, 10 tai 13 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta;
- 2) harjoittaa elintarvikkeiden tai elintarvikekontaktimateriaalien markkinointia elintarvikesäännösten vastaisella tavalla;
- 3) ei noudata 12 §:ssä säädettyä velvollisuutta tiedottaa elintarviketoiminnasta liikkuvassa elintarvikehuoneistossa;
- 4) ei noudata 14 §:ssä säädettyä vaatimusta jäljitettävyydestä;
- 5) ei noudata 15 §:ssä säädettyä vaatimusta omavalvonnasta;
- 6) ei noudata 17 §:ssä säädettyä vakavia vaaroja tai ruokamyrkytyksiä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta tai 18 §:ssä säädettyä zoonooseja koskevaa ilmoitusvelvollisuutta; tai
- 7) ei noudata 34 tai 36 §:ssä laboratoriolle tai siellä harjoitettavalle toiminnalle säädettyjä vaatimuksia.

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

2.8. Hallinnolliset pakkokeinot elintarvikevalvonnassa

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään, kun toimija ei korjaa elintarvikemääräysten vastaisuuksia. Pakkokeinoja ovat mm. määräykset, kiellot, uhkasakko, teettämis- ja keskeyttämisuhka, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen.

Kunnassa lievemmat pakkokeinot voidaan siirtää viranhaltijan päätettäväksi (esim. määräykset, kiellot ja haltuunotto). Uhkasakon asettamisesta päättää aina lautakunta. Kiireellisissä tilanteissa viranhaltija voi antaa tarvittavat määräykset ja kiellot, mutta päätös on viipymättä vietävä toimivaltaiselle viranhaltijalle.

Hallintomenettelyssä noudatetaan hallintolakia. Toimija vastaa pakkokeinopäätösten kustannuksista. Rikkomuksista voidaan määrätä sakkoja tai vankeutta, ja viranomaisilla on velvollisuus tehdä tutkintapyyntö elintarvikelainsäädännön rikkomuksista, ellei kyse ole vähäisestä teosta.

3 Terveystensuojeluvalvonta

Terveystensuojelun järjestäminen kunnissa perustuu Terveystensuojelulakiin (763/1994), ja kunnan tulee valvoa myös lain soveltamisalaan kuuluvien EU-asetusten sekä WHO:n kansainvälisen terveyssäännösten (2005) mukaisten todistusten myöntämistä. Valvira nimeää ne satamat, joissa kunnalla on velvollisuus tarkastaa alukset ja myöntää tarvittavat todistukset.

Kunnan on laadittava ja hyväksyttävä säännöllistä valvontaa koskeva terveystensuojelun valvontasuunnitelma (Tsl 6 §), jonka tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja paikallisiin tarpeisiin perustuvaa. Suunnittelua ohjaa Valviran valtakunnallinen terveystensuojelun valvontaohjelma (Tsl 4 a §).

Terveystensuojelulain tavoitteena on ehkäistä ja vähentää terveyshaittoja, joita voi aiheutua esimerkiksi talous- ja uimavedestä, hygieniasta tai sisäilman laadusta. Säännöllisen valvonnan lisäksi merkittävä osa työtä on asuntojen ja oleskelutilojen terveyshaittaepäilyjen käsittely.

Säteilylain (859/2018) mukaan kunnan terveystensuojeluviranomaisen on valvottava talousveden radioaktiivisuutta sekä sisäilman radonpitoisuuksia ja huolehdittava niihin liittyvästä selvitysvelvollisuudesta. Suunnitelmallisen valvonnan piirissä ovat mm. koulut, päiväkodit, tehostetun palveluasumisen yksiköt ja vastaanottokeskukset.

Puolustusvoimien majoitustilat kuuluvat Tsl 13 §:n perusteella ilmoitusvelvollisuuden ja suunnitelmallisen valvonnan piiriin, ja niiden oheistiloja valvotaan muiden kohteiden tapaan.

3.1. Suunnitelmallinen valvonta

Terveystensuojelulain 13 §:n mukaiset toiminnot ovat ilmoituksenvaraisia ja kuuluvat pääsääntöisesti suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Terveystensuojeluviranomaisella on aina kuitenkin mahdollisuus riskinarvioinnin perusteella pyytää ilmoitus Tsl 13 §:n 1 mom. 6 kohdan mukaisesta

toiminnasta ja ottaa toiminta suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Terveysturvaviranomainen antaa ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta ja kirjaa valvontakohteen tiedot tietojärjestelmään. Todistuksen lisäksi tehdään tarvittaessa tarkastus kohteeseen. Ilmoituksen käsittelyn yhteydessä arvioidaan mahdollisia terveyshaittoja. Niiden perusteella voi syntyä tarve antaa määräyksiä jo ennen toiminnan alkamista.

Säännöllinen valvonta on prosessi, johon tarkastus kuuluu yhtenä keskeisenä valvontatoimena. Asiakirjatarkastukset ovat osa valvonnan prosessia.

Terveysturvavirallisen tarkastuksen tavoitteena on viime kädessä selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Mikäli tarkastuksella todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa, antaa terveysturvaviranomainen tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset tai -määräykset.

Tarkastusten priorisoinnissa on yksikössä sovittu siten, että ensisijaisesti tarkastetaan uudet kohteet, sitten uusintatarkastukset ja näiden jälkeen suunnitelmalliset tarkastukset. Suunnitelmallisissa tarkastuksissa painotetaan kohteita, joiden tarkastusväli on muodostunut pitkäksi.

Valvontasuunnitelmakaudella toteutetaan suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä kaksi näytteenottoprojektia, joista laaditaan projektisuunnitelmat ja loppuraportit sekä tapahtumien talous- ja käyttöveden valvontaprojekti.

- Pintapuhtaus Tsl 13 §:n huoneistoissa 2025 – 2028
- Legionellan esiintyvyys talous- ja lämpimässä käyttövedessä: majoitustilat 2025 ja allastilat 2026
- Tapahtumien talous- ja käyttöveden valvonta

Kohteisiin, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa, tehdään valvontaa vain yhteydenottojen perusteella. Tällaisia kohteita ovat mm. eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella, bingo hallit, pelisalit ja –kasinot, kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat, luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä, teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-, juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitetut sisätilat, muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot, työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja, parturi- ja kampaamotoiminta, hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat, muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa.

Lainsäädäntö sisältää paljon muitakin terveydensuojeluviranomaistehtäviä, joihin on varattava henkilöresursseja ja työaikaa säännöllisen valvonnan lisäksi. Näitä ovat:

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely
- häiriötilannesuunnitelmien laatiminen ja yhteensovittaminen mm. kuntien valmiussuunnitelmien kanssa sekä häiriötilanteiden harjoittelu
- epidemiaselvitykset
- asumisterveysasiat
- asiakasyhteydenotot sekä niihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet
- sidosryhmäyhteistyö ja lausunnot muille viranomaisille
- toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (toiminnanharjoittajille suunnatut koulutukset ja informaatio-ohjaus)
- kansainväliset laivatarkastukset (toimintatavat terveysuhkien varalta)
- suurtapahtumat ja yleisötilaisuudet
- ruumiinkuljetusluvut
- toiminnan kehittäminen

Terveydensuojelua valvotaan yhteydenottojen perusteella ilmoitusvelvollisten toiminnanharjoittajien lisäksi myös muissa kohteissa. Asiakasyhteydenotot sekä valvonta- ja terveystarkastukset ovat ensisijaisia suhteessa suunnitelmalliseen valvontaan, koska niiden taustalla voi olla mahdollinen terveyshaitta.

Vuosittain suunnitelman ulkopuolisen valvonnan tarkastuksia terveydensuojelussa tehdään keskimäärin 200 kpl.

Vuonna 2026 terveydensuojeluvalvonnan valvottavia toimipaikkoja on yhteensä **931 kpl** (VAT QV_002; 9.12.2025). Joka vuosi tarkastettavia kohteita on noin 38 (VAT QV_003; 9.12.2025) ja harvemmin tarkastettavia on noin 893 kpl. Harvemmin tarkastettavien kohteiden osalta tarkastusvälit vaihtelevat joka toinen vuosi tai joka viides vuosi tapahtuvaksi. Turussa ei ole käytössä valvontahistoriaan perustuvaa tarkastusvälin harvennusta, johtuen ohjeellisten tarkastusvälien toteutumattomuudesta. Tarkastusvelka, tarkastustoteumat ja suunnitelmat **toimintatyypeittäin on esitetty liitteessä 4.**

VATIn vuosisuunnitelma raportin (VAT QV_003; 9.12.2025) mukaan vuonna 2026 Turun kaupungin terveydensuojelussa tulisi tehdä yhteensä 232 suunnitelman mukaista tarkastusta. Vuosisuunnitelma ei kuitenkaan sisällä uusinta- ja seurantatarkastuksia, huoli-ilmoituksiin liittyviä tarkastuksia, terveystarkastuksia, epidemiaselvityksiä eikä hallinnollisten päätösten valmistelua.

Lisäksi ohjeellisen tarkastusajan toteutuminen edellyttää, että aiempina vuosina ei ole jäänyt tekemättä tarkastuksia. Valvonnassa näkyy toisinaan kohteiden tietotaidossa ja tasossa se, ettei

virallista valvontaa ole pystytty suorittamaan säännöllisesti. Kohteita on jäänyt merkittävästi tarkastamatta vuosien varrella, mistä syystä terveydensuojelussa on noin 273 valvontakohtetta, joissa viimeisin tarkastus olisi pitänyt tehdä vuotta 2026 aiemmin (VAT_Qv002;9.12.2025).

Turun ympäristöterveydenhuollon terveydensuojelussa tulisi Valviran ohjeistuksen mukaan laskennallisesti tehdä vuonna 2026 suunnitelmallisia tarkastuksia **232** kpl, resurssipulan vuoksi tarkastusvelkaa on noin 273 kpl ja suunnittelemattomia tarkastuksia tehdään vuosittain noin 200 kpl eli laskennallisesti yhteensä tulisi tehdä noin 705 tarkastusta vuodelle 2026.

Suunnitelmalliset tarkastukset ja aiempina vuosina kertynyt tarkastusvelka on esitetty **liitteessä 4**. Vuodelle 2026 Turun ympäristöterveyden terveydensuojelun tarkastustavoite on vuodessa **80 tarkastusta/htv**. Tavoitteen toteutuessa tarkastuksia tehtäisiin **6,15 htv * 80 tark = n. 490 kpl**. Laskennallisesta tarkastusmäärästä jää tämän suunnitelman toteutuessa vajaaksi 200 tarkastusta/vuosi (705 - 490).

3.1.1. Valvonnan painopisteet

Terveydensuojelun painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat haasteet.

Terveydensuojelun painopisteet

- Valvonnan kohdistaminen riskiperusteisesti omavalvonta huomioiden
- Omavalvonnan tukeminen ja toiminnanharjoittajien auttaminen riskien tunnistamisessa
- Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinnan vahvistaminen
- Tietoperusteisen valvonnan kehittäminen
- Häiriötilanteisiin varautuminen ja harjoitusten toteuttaminen
- Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen huomioiminen kaavoituksessa ja muussa suunnittelussa.

3.1.2. Valvonnan tavoitteet vuodelle 2026

Turun kaupungin terveydensuojeluvalvonnalla on vuodelle 2026 seuraavat tavoitteet yksikön yhteisten tavoitteiden lisäksi:

- **500 kpl tarkastuksia**

Toteumaa seurataan kuukausittain tiimipalaverissa.

3.1.3. Omavalvonta

Toiminnanharjoittajan on omavalvonnassaan tunnistettava toimintansa mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat toiminnot sekä pyrittävä ennalta ehkäisemään ja vähentämään niitä (TSL 2§). Omavalvonta on toiminnanharjoittajan itsensä tekemää järjestelmällistä ja jatkuvaa toiminnan seurantaa ja arviointia. Omavalvonta koskee kaikkia toimijoita.

3.1.4. Talousvesi

Talousveden turvallisen laadun perustana on toiminnanharjoittajan omavalvonta (TSL 20 §). Water Safety Plan (WSP) -työkalu on suositeltava apuväline toimintaympäristön seurannan, riskinarvioinnin ja muun omavalvonnan suunnittelemiseen. Viranomaisvalvonnalla varmistetaan, että talousveden laatu täyttää talousvesiasetuksen vaatimukset.

Talousvettä koskevan juomavesidirektiivin toimeenpanoon liittyvät lait ovat tulleet voimaan vuoden 2023 alussa. Tähän liittyen raakaveden riskienhallinta tulee olla laadittuna 12.7.2027 mennessä. Talousveden toimitusjärjestelmää ja ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallintaa koskevat toimenpiteet tulee puolestaan olla tehtynä 12.1.2029 mennessä.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen laatii ja pitää ajan tasalla erityistilannesuunnitelman talousveden laadun turvaamiseksi. Erityistilannesuunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta on osa terveydensuojelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan terveydensuojelun valmiussuunnitelmaa. Suunnitelma on laadittava yhdessä muiden viranomaisten, talousvettä toimittavan laitoksen, sille vettä toimittavan ja muiden asianosaisten laitosten kanssa. Valvira on laatinut

terveydensuojelulain 8 §:n mukaisen ohjeen talousveden laadun turvaamiseksi erityistilanteissa. Suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi on sovittava yhteen vesihuoltolaissa tarkoitetun vesihuoltolaitoksen häiriötilannesuunnitelman sekä muiden viranomaisten ja toimijoiden varautumiseen liittyvien suunnitelmien kanssa.

3.2. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Valvontasuunnitelman ulkopuoliseen valvontaa kuuluvat mm. vesiepidemiaepäilyyn, asiakasyhteydenottoihin ja suunnitelman ulkopuolisiin asiakirjatarkastuksiin liittyvä tarkastukset sekä laivojen saniteettitarkastukset ja ruumiinsiirtotodistukset.

Suunnitelmallisen valvonnan ja ilmoitusvelvollisuuden piiristä poistettuihin kohteisiin tehdään ei-suunnitelmallista terveydensuojeluvalvontaa yhteydenottojen perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

Asumisterveyskysymyksissä terveydensuojeluviranomainen arvioi esiintyykö rakennuksessa tai tilassa sellaisia olosuhdetekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Asumisterveyden valvontaa tehdään pääasiassa todettua tai epäiltyä terveyshaittaa koskevien ilmoitusten vuoksi ja siksi kyseistä valvontaa priorisoidaan tarkastustoimintaa suunniteltaessa. Asumisterveyteen liittyvät yhteydenotot ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä niiden taustalla on terveyshaittaepäily. Yhteydenoton ja tarkastuksen väliselle ajalle ei ole laissa säädetty tarkkaa aikaa, mutta hallinnon palveluperiaatteen mukaisesti hallinnossa asioivan on saatava asianmukaisesti hallinnon palveluja.

Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta TsL:n 13 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle, jolloin viranomainen saa tiedon toiminnan harjoittajasta ja voi antaa ohjausta ja neuvontaa. Ilmoituksen käsittelystä voi periä terveydensuojelulain mukaisen maksun. Toimintaa ei kuitenkaan voida valvoa suunnitelmallisena valvontana. Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin voidaan suorittaa tarkastus ainoastaan, mikäli epäillään vakavaa terveyshaittaa. Tällöin tarkastuksen suorittamiseen on oltava kunnan terveydensuojeluviranomaisen antama kirjallinen määräys. Kotirauhan piiriin ei voi siten suorittaa tarkastusta edes toiminnanharjoittajan suostumuksella. Mikäli toiminnanharjoittaja haluaa kotirauhan piirissä olevan

toiminnan tarkastettavan, on hänen itse pyydettävä tarkastusta. Tällöin tarkastus voidaan suorittaa kotirauhan piirissä olevaan kohteeseen. Kotirauhan piiriin kuuluvana tilana ei pidetä sellaista tilaa, jossa on erillinen sisäänkäynti ja tiloja ei käytetä vakituiseen asumiseen.

Suunnittelematonta terveydensuojelunlain mukaista valvontaa ovat myös huoli-ilmoitusten perusteella tehtävät valvontakohteiden ja asuntojen sisäilmaongelmatarkastukset ja muut valitusten yhteydessä ilmenevät epäilyt terveysvaaroista, kuten jyrjihavaintoihin, roskaamiseen ja meluun liittyvät yhteydenotot. Valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen.

3.2.1. Laivatarkastus

Turun kaupungin ympäristöterveys tekee Turun satamissa WHO:n kansainvälisen (IHR) mukaisia laivatarkastuksia alusten pyynnöstä. Laivoille annetaan todistus aluksen tarkastamisesta ja saniteettitoimenpiteistä vapauttamisesta tai edellytettävistä saniteettitoimenpiteistä. Laivatarkastus sovitetaan yleensä n. viikkoa ennen tarkastusta.

3.2.2. Ruumiinkuljetusluvat

Ulkomaille haudattavaksi tai tuhkattavaksi lähetettävä vainaja tarvitsee ruumiinkuljetusluvan. Vainajan arkkuun laittaminen ja sinetöinti tulee tapahtua suomalaisen viranomaisen, terveystarkastajan valvonnassa. Edellytyksenä vainajan siirrolle Suomen rajojen ulkopuolelle on, että vainajan kuolemansyyt on selvitetty lain (Laki kuolemansyyntä selvittämisestä 459/19731) mukaisesti ja vainajalle on annettu hautauslupa. Vainajan kuljetuksissa noudatetaan kansainvälisiä sopimuksia ruumiiden kuljettamisesta (Asetus ruumiiden kuljettamisesta koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta 13/19892). Ruumiinkuljetusluvat tehdään yleensä viikon sisällä pyynnöstä, riippuen hautausluvan ja muiden tarvittavien dokumenttien valmistumisen ja kuljetuksen aikataulun varmistuttua.

Asiakasvalitusten ja huoli-ilmoitusten vuoksi tehdyt tarkastukset ovat lisääntyneet, osittain sen vuoksi, ettei valvontakohteisiin ole pystytty toteuttamaan valvontaa suunnitelmallisesti. Näiden suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten määrän arvioidaan kasvavan edelleen.

3.3. Terveystensuojelulain mukainen ilmoitus- ja hyväksymismenettely

Lähtökohtaisesti terveydensuojelulain mukaiset toiminnot ovat ilmoitusvelvollisia. Poikkeuksena ovat terveydensuojelulain 18 §:n mukaiset talousvettä toimittavat laitokset, jotka edellyttävät hyväksyntää.

Terveystensuojelulain 13 §:n mukaiset toiminnot ovat ilmoituksenvaraisia ja kuuluvat pääsääntöisesti suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Terveystensuojeluviranomaisella on aina mahdollisuus oman harkintansa ja riskinarvioinnin perusteella pyytää ilmoitus terveydensuojelulain liitteen 6 kohdan mukaisesta toiminnasta ja ottaa toiminta suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Ilmoituksen sisällystä on säädetty tarkemmin terveydensuojeluasetuksessa (1280/1994, 4 §).

Turun terveydensuojelu on varautunut tarvittaessa tekemään asiasta muutoksenhakukelpoisen hallintopäätöksen.

TsL 13 §:n mukainen ilmoitus tehdään seuraavasti:

- 1) majoitusliikkeen käyttöönotosta;
- 2) yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta;
- 3) päiväkodin ja lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikan sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio- opetusta tai korkeakoulutusta antavan oppilaitoksen ja opetuksen järjestämispaikan käyttöönotosta;
- 4) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanottokeskuksen käyttöönotosta;
- 5) solariumliikkeen, tatuointiliikkeen ja kauneushoitolan sekä muun huoneiston, jossa harjoitetaan ihon- käsittelyä, käyttöönotosta;
- 6) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa.

Toimija tekee ilmoituksen kirjallisesti, joko sähköisen Ilppa-palvelun avulla tai itse täytettävällä lomakkeella. Toiminnan lopettamisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus valvontaviranomaiselle. Ilmoitus käsitellään kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta tai täydennysmateriaalin saavuttua.

Terveystensuojelu antaa ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta ja kirjaa valvontakohteen tiedot tietojärjestelmään. Todistuksen antamisen yhteydessä voidaan antaa toiminnanharjoittajalle ohjausta ja neuvontaa. Kohteen säännöllisen valvonnan lähtökohtaista tarkastusastiheyttä ei ilmoiteta toiminnanharjoittajalle todistuksen antamisen yhteydessä, koska resurssivajeen vuoksi tarkastusastiheyden toteutumista ei voida taata. Ensimmäisen suunnitellun säännöllisen tarkastuksen arvioitu ajankohta ilmoitetaan todistuksessa. Ilmoituksen käsittelyn yhteydessä muistutetaan toiminnanharjoittajaa omavalvontavelvollisuudesta. Ilmoituksen käsittelyn yhteydessä voidaan tehdä tarkastus tai ensimmäisen suunnitelmallisen tarkastuksen ajankohtaa voidaan aikaisuttaa, jos se mainitun arvion perusteella on tarpeen tai ilmoituksen tiedot arvion tekemiseksi ovat puutteelliset.

Terveystensuojelulaki sisältää yleisperiaatteen, jonka mukaan toiminnanharjoittajan on suunniteltava ja toteutettava toimintansa siten, että terveyshaittojen syntyminen ehkäistään. Toiminnassa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon yksilöiden tai ryhmien erityinen herkkyys ja niistä seuraavat erityisvaatimukset.

Turun terveystensuojeluvalvonnassa riskinarviointiin perustuvaa suunnitelman mukaista säännöllistä valvontaa ei korvata tai lopeteta terveyshaittaepäilyn käsittelyn ajaksi, joka joissain kohdetyypeissä (kuten oppilaitoksissa ja päiväkodeissa) voi olla pitkäkestoinen ja ketjuuntuva. Sen sijaan epäillyn terveyshaitan johdosta valvontakohteen riskinarviointi tehdään tarvittaessa uudelleen.

3.4. Tarkastukset valvontakohteisiin

Terveystensuojelulain ilmoitusvelvollisille kohteille määritellään VATI-järjestelmässä toimintatyyppi ja alustava tarkastusastiheys. Valvoja arvioi tarkastusastiheyden kohdekohtaisesti ja huomioi myös yhteydenottoihin perustuvat valvontatarpeet. Tarkastusjärjestystä voidaan muuttaa, jos terveyshaittojen ehkäisy sitä edellyttää.

Tarkastuksissa arvioidaan mm. tilojen soveltuvuus, hygieniat, ilmanvaihto, saniteetti- ja siivoustilat sekä omavalvonnan toteutuminen. Kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan (korkea, keskisuuri, matala), ja tarkastusastiheys määrytyy riskin perusteella. Riskinarvioinnissa huomioidaan altistuvien määrä, altistuksen vaarallisuus ja kesto, toiminnanharjoittajan osaaminen sekä tilojen kunto.

Terveyshaittaepäilyt käsitellään ensisijaisina, erityisesti haavoittuvien asiakasryhmien kohteissa. Kaikista tarkastuksista laaditaan VATI-järjestelmään tarkastuskertomus toimialan ohjeiden mukaisesti.

Asiakirjatarkastus voidaan tehdä silloin, kun paikan päällä käynti ei tuo lisäarvoa. Siitä laaditaan oma tarkastuskertomus, ja se perustuu yksiselitteisen tiedon tarkistamiseen, kuten toiminnanharjoittajan antamiin selvityksiin.

3.5. Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja projektit

Terveystensuojelun valvonta tukeutuu laboratoriotutkimuksiin. Talous-, uima- ja allasvesien laatu tarkastetaan osana säännöllistä valvontaa, ja viranomaisnäytteet analysoidaan Ruokaviraston hyväksymissä laboratorioissa. Lainsäädäntö määrittää tarkasti näytteenoton, näytemäärät ja analyysit.

Talousvesivalvonta kattaa Turun Veden verkostoveden, pienet vesilaitokset, kaivojen ja säiliöiden veden sekä alkutuotannossa käytettävän pesu- ja kasteluveden. Uimavesivalvonta koskee uimahalleja ja yleisiä uimarantoja.

Uimahalleissa jatketaan pintahygienian seurantaa ATP-mittauksin ja allasvesinäytteet tutkitaan Lounais-Suomen Vesi- ja Ympäristötutkimus Oy:ssä. Pintahygienianäytteitä otetaan myös TsL 13 §:n mukaisista tiloista.

Lisäksi jatketaan Legionella-näytteenottoa ensisijaisissa tiloissa sekä toteutetaan projektit, jotka koskevat saunatiloja ja tapahtumissa jaettavan talous- ja käyttöveden valvontaa.

3.6. Hallinnolliset pakkokeinot terveydensuojeluvalvonnassa

Hallintopakolla veloitetaan toimija noudattamaan lakia. Jos toimija ei kehotuksesta (TsL 27 §:n tai 51 §:n perusteella annetun) huolimatta korjaa haittaa määräajassa, terveydensuojeluviranomainen voi antaa määräyksen ja tehostaa sitä uhkasakolla tai teettämällä tarvittavat toimenpiteet toimijan kustannuksella.

Uhkasakkolain mukainen menettely on kaksivaiheinen: ensin annetaan määräys, ja jos sitä ei noudateta, uhkasakko asetetaan ja pannaan täytäntöön. Terveystensuojelussa käsitellään vuosittain noin 40 hallinnollista pakkokeinoasiaa.

4 Tupakkavalvonta

Tupakkavalvonta perustuu Tupakkalakiin (549/2016). Tupakkalainsäädännön tavoitteena on tupakoinnin loppuminen. Kunta huolehtii alueellaan toimenpiteistä tupakoinnin lopettamiseksi sekä valvoo alueellaan tupakkalain nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tupakkaa, nikotiinesteitä ja savuttomia nikotiinituotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan kunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Ympäristöterveydenhuolto myöntää myyntilupia sekä valvoo tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, savuttomien nikotiinituotteiden ja nikotiinesteiden myyntiä ja sijoittelua myyntipisteissä, myynnin omavalvontaa, mainontaa sekä tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista. Asuntoyhteisöt voivat hakea tupakointikieltoja, jotka valvontaviranomaisen on määrättävä, mikäli edellytykset kiellolle täyttyvät.

V 2025 Tupakkalain uudistuksessa ns. nikotiinipussit otettiin tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja säädöksiä. Lainsäädännöllä pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa sekä torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta. Muutoksilla pyritään myös suojelemaan lapsia ja nuoria kieltämällä savuttomien nikotiinituotteiden käyttö päiväkotien, esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä. Lisäksi kaikkien tupakan vastikkeiden hallussapito ja maahantuonti kielletään alle 18-vuotialta.

4.1. Suunnitelmallinen valvonta

Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat tupakkatuotteiden, nikotiinesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden ns. nikotiinipussien vähittäis- ja tukkumyyntipaikat, tupakointitilat (ravintolat ja hotellit) sekä tupakointikieltoalueet (tapahtumat, leikkikentät ja uimarannat).

Suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevat kohteet ja niiden tarkastustiheydet ja suunnitelmat vuodelle 2026 on listattu alla **taulukossa 2**.

Tupakkalain suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevien kohteiden tarkastustiheys on tupakointitiloissa 0,3 ja myyntipaikoissa 0,5. Tupakkalain suunnitelmallisen valvonnan osalta yksiköllä on tarkastusvelkaa kertynyt edellisiltä vuosilta yhteensä **156** tarkastusta. Resurssit ja riskiluokitus huomioiden tavoitteena on tehdä yhteensä **53** suunnitelmallisen valvonnan tarkastusta v. 2026.

Taulukko 2. Tupakkalain suunnitelmallinen valvonta v. 2026

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Kohde-toiminn	Toimipaika	LVV: Tarkastukseen käytettävä aika (h) / kohde	LVV: Tarkastustiheyssuositus	LVV: Vuosittaisen tarkastusten määrä suositusten	Tarkastettavat kohteet 2026 VATin mukaisest	Tarkastusvelka edellisiltä vuosilta	Tku: Tarkastusmäärä 2026 tavoite	Tku: Valvontaan käytettävä aika (h) yhteensä 2026
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti ja muu luovutus	Tukkumyynti (TupL)	4	4	2-3	0,5	2	1	3	3	7,5
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti ja muu luovutus	Vähittäismyynti (TupL)	213	211	2-3	0,5	105,5	35	143	45	112,5
Tupakointitilat		10	10	2-3	0,3	3	0	10	5	12,5
		227	225				36	156	53	132,5

4.1.1. Valvonnan painopisteet

Vuosien 2026–2028 painopisteet ovat savuttomien nikotiinituotteiden valvonta, laittoman kaupan ehkäisy ja tuotteiden jäljitettävyyden valvonta sekä etämyyntikiellon ja markkinoinnin valvonta. Lisäksi jatketaan ravintoloiden tupakointitilojen tarkastuksia sekä Turren ylläpitoa.

Tupakkavalvontaa haastaa erityisesti markkinointi verkossa ja sosiaalisessa mediassa, minkä vuoksi myös myyntipaikkojen digikanavat tulee tarkistaa tarkastuksilla.

Uudistunut omavalvontavelvollisuus edellyttää, että toimijat valvovat tuotteiden lainmukaisuutta ikärajavalvonnan lisäksi. Tavoitteena on parantaa omavalvonnan laatua, lisätä valvonnan näkyvyyttä ja tehostaa riskinarviointia.

Valvonnassa huomioidaan myös uudet pakolliset merkinnät, SUP-direktiivin vaatimukset ja markkinavalvonta-asetuksen tuomat velvoitteet. Tupakointikieltojen valvontaa tehdään tarpeen mukaan mm. leikkikentillä, uimarannoilla ja oppilaitosten alueilla.

4.1.2. Suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Kunnan tulee varata riittävästi resursseja myös tupakkalain muuhun valvontaan suunnitelmallisen valvonnan lisäksi. Suunnitelman ulkopuoliseen valvontaan kuuluvat esimerkiksi alaikäisille myynnistä, myyntilupien rikkomuksista, mainonnasta, esillepanosta, tupakointikieltojen rikkomisista sekä savun kulkeutumisesta aiheutuvat valitukset. Lakiuudistusten myötä myös uimarantojen ja leikkikenttien tupakointikieltojen valvonta perustuu pitkälti valituksiin. Nämä tapaukset ovat ensisijaisia, sillä niihin liittyy epäily tupakkalain rikkomisesta.

4.1.2.1. Asuntoyhteisöjen tupakointikiellot

Kunnan on määrättävä tupakointikielto taloyhtiön huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin asuntoyhteisön hakemuksesta. Kieltojen määräämisen lisäksi asuntoyhteisöjen neuvonta ja ohjaus tupakkalain mukaisen kiellon hakemiseen työllistää säännöllisesti. Jo määrättyjen tupakointikieltojen valvonta kuuluu kunnalle tupakkalain mukaisesti. Kieltojen rikkomisesta tulee asiakasyhteydenottoja, joiden perusteella valvontaa tehdään. **Asuntoyhteisöille määrättyjen tupakointikieltojen valvonta ei kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.**

Yhden hakemuksen käsittelyaika vaihtelee 1 kk – 6 kk. Parveketupakointikieltojen valvontakohteen määrä vaihtelee vuosittain. Vuonna 2025 annettiin 21 parveketupakointikieltopäätöstä.

5 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteiden valvonta perustuu Lääkelakiin (395/1987). Nikotiinivalmisteet, joita käytetään tupakasta vieroittamiseen, ovat lääkelain alaisia ja niiden myynti on luvanvaraista. Luvan myöntää ja myyntiä valvoo Ympäristöterveys. Nikotiinivalmisteiden myyntilupa edellyttää, että toimipaikalla on myös tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa. Valvonta tapahtuu pääasiassa tupakkalain valvonnan yhteydessä osana suunnitelmallista valvontaa. Nikotiinivalmisteiden myyntilupia on tällä hetkellä 173 kpl.

6 Eläinlääkintähuolto

Kunnan on laadittava eläinlääkintähuoltolain tarkoittama suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä laissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoitusta suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista. Kunnat järjestävät valtion vastuulla olevien eläintautien vastustamista ja eläinsuojelua koskevien tehtävien hoitamisen. Kunnille maksetaan näistä valvontatehtävistä todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista.

Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaan kunnan on järjestettävä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka määritellään lain 8 ja 9 §:issä. Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon alueelliset tarpeet ja yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien alueella tarjoamat palvelut. Kunnan järjestämisvastuuseen sisältyy päätöksenteko siitä, millä palvelurakenteella ja kustannustasolla palveluja kuntalaisille tuotetaan ja osallistuvatko yksityiset palveluntuottajat joiltakin osin julkisten palvelujen tuottamiseen sopimuksen perusteella.

Järjestäjän tehtävistä huolehtii lautakunta tai muu monijäseninen toimielin.

6.1. Resurssitarpeen kartoitus

Turun alueella on paljon lemmikki- ja harraste-eläimiä. Asukasluvun (206 073, 31.12.2024) mukaan arvioituna (1/8) pieneläimiä (lemmikit) on kaupungin alueella n. 26 000. Hevosia alueella on Suomen Hippos ry:n tilastoinnin perusteella 700 (15 ammattimaista hevostallia). Hyötyeläimiä alueella on vähän: alueella on 1 nautatila ja 1 siipikarjatila.

Varsinais-Suomessa yksityistä eläinlääkintäpalvelua on hyvin tarjolla. Alueella on tarjolla kiireettömiä peruspalveluita lemmikki- ja harraste-eläimille yksityisten palveluntarjoajien aukioloaikoina,

pääasiassa arkisin päiväaikaan mutta osin myös iltaisin ja lauantaisin. Turussa ja lähikunnissa on yhteensä noin 15 - 20 yksityistä toimijaa.

6.2. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Ympäristöterveyden eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu laajuus Turussa sisältää eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaiset tuotantoeläimiä koskevat palvelut elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille ja 9.2§:n mukaisen kiireellisen eläinlääkäriavun kaikille kotieläimille.

6.2.1. Hyötyeläinten terveydenhuolto

Hyötyeläinten eläinlääkäripalvelut päivystyksineen ostetaan Liedon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueelta. Liedon ympäristöterveydenhuolto on omalta osaltaan määritellyt eläinlääkintähuollon palvelutarpeen ja järjestämistavan (Ympäristöterveyslautakunta/19.11.2025). Nykyinen sopimus on voimassa vuoden 2026 loppuun. Palveluiden osalta noudatetaan Liedon ympäristöterveyshuollon voimassa olevaa taksaa.

6.2.2. Kiireellinen eläinlääkäriapu

6.2.2.1. Kiireellinen eläinlääkäriapu virka-aikaan pienikokoisille lemmikkieläimille

Turun kaupungilla on sopimus yksityisten eläinlääkäriasemien kanssa kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä Turun kaupungin alueella virka-aikana (arkisin klo 08.00–16.00). Yksityiset eläinlääkäriasemat perivät hoidosta hinnastonsa mukaisen maksun.

Lemmikkien eläinlääkäripalveluja Turussa virka-aikana (arkisin 8-16) antavat koirille, kissoille ja muille pienikokoisille lemmikkieläimille seuraavat yksityiset eläinlääkäriasemat: Evidensia, eläinsairaala Vettori, Eläinlääkäriasema Pet-Vet ja Koira-Kissaklinikka.

V. 2026 aikana Turun kaupunki selvittää yhteistyövaihtoehtoja pieneläinten kiireellisen virka-aikaisen eläinlääkäriavun järjestämisen osalta.

6.2.2.2. Kiireellinen eläinlääkäriapu virka-ajan ulkopuolella (pieneläinpäivystys)

Turun kaupungilla on sopimus pieneläinpäivystyksen järjestämisestä maakunnallisesti Papuvet Oy:n kanssa. Sopimus on voimassa 1.1.2025 alkaen.

6.2.2.3. Kiireellinen eläinlääkäriapu ja päivystys suureläimille

Hyöty- ja suureläinten hoidosta vastaa sopimuksen perusteella Liedon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Liedon ympäristöterveydenhuolto on omalta osaltaan määritellyt eläinlääkintähuollon palvelutarpeen ja järjestämistavan (Ympäristöterveyslautakunta/19.11.2025). Nykyinen sopimus on voimassa vuoden 2026 loppuun. Palveluiden osalta noudatetaan Liedon ympäristöterveyshuollon voimassa olevaa taksaa.

6.3. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Kunnat järjestävät lainsäädännössä kunnaneläinlääkäriin tehtäväksi säädettyjen valtion vastuulla olevien eläintautien vastustamista ja eläinsuojelua koskevien tehtävien hoitamisen. Kunnille maksetaan näistä valvontatehtävistä todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista.

Eläinlääkintähuollon perusyksikössä työskentelee kaksi valvontaeläinlääkärinä ja kolme eläintenhoitajaa. Valvontaeläinlääkärit tekevät kaikki ilmoituksen varaisten toimijoiden (eläinkaupat, esim. ammattimainen tai laajamittainen seura- ja harrastuseläintenpito, kuten eläinkaupat, eläinhotolat, ammattimaiset hevostallit) tarkastukset ja epäilyyn perustuvat tarkastukset sekä eläintautilain mukaisia tarkastuksia ja näytteenottoja. Valvontaeläinlääkärit vastaavat eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnasta Turun lisäksi Raision, Naantalien ja Ruskon alueella.

Vuoden 2026 aikana otetaan käyttöön valvontaeläinlääkärien tiedonhallintajärjestelmä ELMO. Lisäksi osallistutaan tarvittaessa Turun kaupungin eläinten hyvinvointisuunnitelman laadintaan.

6.3.1. Suunnitelmallinen eläinsuojeluvalvonta

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Ilman epäilyä tehtäviä tarkastuksia tehdään suunnitelmallisesti siten, että ilmoituksenvarainen toiminta tarkastetaan säännöllisesti. Tarkastustiheydet perustuvat riskinarviointiin, joka on tehty aikaisempien tarkastusten tulosten sekä toiminnan laadun ja laajuuden perusteella. Vähäriskiseksi arvioituun toimintaan ei kohdisteta säännöllistä valvontaa, jos toiminta tapahtuu kotirauhan piirissä. Tavoitteena on 46 suunnitelman mukaista, ilman epäilyä tehtävää tarkastusta **taulukossa 3** esitetyn mukaisesti. Taulukko sisältää myös Raision, Naantalın ja Ruskon alueen kohteet ja siellä tehtävät tarkastukset. Turun kaupungin eläinlaitoksen osalta tarkastuksesta vastaa Liedon alueen valvontaeläinlääkäri.

Taulukko 3. Suunnitelmallinen eläinsuojeluvalvonta 2026

Toimija	Valvonta-kohteiden määrä, kpl (Turku)	Valvonta-kohteiden määrä, kpl (Muut kunnat)	Tarkastustiheys kertaan/v	V. 2026 suunniteltujen tarkastusten lkm (Tku)	V. 2026 suunniteltujen tarkastusten lkm (muut kunnat)	Tarkastusaika (h / tarkastus)
Eläinkaupat	5	1	1	5	1	n. 2 h
Eläinlaitokset	8	5	1	8	5	n. 3 h
Yhdistykset / välitystoiminta	4	0	1	4	0	n. 3 h
Ammattimaiset eläintenpitäjät, hevonen	13	14	0,3 - 1	5	8	n. 3- 6 h
Muu ilmoitusvelvollinen toiminta	7	3	1	7	3	n. 2-3 h
Yht.	37	23		29	17	

6.3.2. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset (suunnitelman ulkopuolinen valvonta)

Ulkopuolisen henkilön tekemän ilmoituksen perusteella tai muulta viranomaiselta saadun toimenpitepyynnön takia tehdään valvontayksikön alueella n. 190 eläinsuojelutarkastusta vuodessa.

Yksi eläinsuojelutarkastus vie keskimäärin 3 - 4 tuntia. Tarkastukseen käytetty aika sisältää tarkastukseen valmistautumisen, matkat, tarkastuksen ja mahdolliset näytteenotot sekä

tarkastuspöytäkirjan /tutkimustodistuksen. Eläinsuojeluilmoituksen käsittelystä on laadittu valvontayksikössä prosessikaavio.

6.3.3. Eläinten vienti ja tuonti

Eläintautivalvontaan liittyen valvontaeläinlääkärit tekevät eläinten vienti- ja tuontivalvontaa. Valvontaeläinlääkärit tekevät hevosten ja tuotantoeläinten vientitarkastuksia, lemmikkien vienti- ja tuontitarkastuksia sekä eläinperäisten tuotteiden ja rehujen vienti- ja tuontivalvontaa. Lisäksi valvontaeläinlääkärit selvittävät laittomasti maahantuotujen eläinten tuontia yhteistyössä mm. Ruokaviraston ja poliisin kanssa.

6.3.4. Eläintautien valvonta

Valvontaeläinlääkärit huolehtivat eläintautilainsäädännössä kunnaneläinlääkärin tehtäväksi säädetystä eläintautien vastustamiseen ja eläinterveyttä koskevien säädösten noudattamisen valvontaan liittyvistä tehtävistä alueellaan. Siipikarjatilojen salmonellavalvonta toteutetaan MMMa 316/2021 mukaisesti.

6.3.5. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

Valvontaeläinlääkäreiden tehtäviin kuuluu eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevan lainsäädännön noudattamisen valvonta alueellaan yhdessä Ruokaviraston ja Elinvoimakeskuksen kanssa. Valvontaa tehdään käytännössä eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan liittyvien tehtävien ja tarkastusten yhteydessä.

6.3.6. Eläinten lääkitsemisen valvonta

Valvontaeläinlääkärit tekevät eläinten lääkitsemisen valvontaa Ruokaviraston määräyksestä. Valvontaa on tehty lähinnä ammattimaisten hevostallien tarkastusten yhteydessä.

6.3.7. Sivutuotevalvonta

Valvontaeläinlääkärit ovat sivutuotelain mukaisia valvontaviranomaisia, jotka tekevät toimialueellaan sivutuotelainsäädännön noudattamisen valvontaa. Valvontaeläinlääkärit huolehtivat alueellaan sellaisten laitosten hyväksymisestä tai rekisteröinnistä, joiden hyväksyminen tai rekisteröiminen on säädetty kunnaneläinlääkäriin tehtäväksi. Valvontaeläinlääkärit valvovat laitoksia ja toimijoita alueellaan Ruokaviraston laatiman vuosittaisen valvontasuunnitelman mukaisesti.

6.3.8. Löytö- ja haltuun otettujen eläinten hoito

Eläinten hyvinvointilaissa (26 §, 693/2023) on kunnille annettu velvoite järjestää alueella tavattujen irrallaan olevien pienikokoisten seura- ja harraste-eläinten talteenotto ja säilytys 15 vuorokauden ajan. Turun kaupungin eläinhoitolassa työskentelee kolme eläintenhoitajaa, jotka huolehtivat löytö- ja haltuun otettujen eläinten hoidosta. Eläinhoitola on avoinna vuoden jokaisena päivänä. Eläinhoitolassa on arviolta maksullisia hoitovuorokausia 2900 / vuosi ja lakisääteisiä löytöeläinten hoitopalveluja myydään 19 kunnalle (Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Kustavi, Lieto, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Parainen, Pöytyä, Raisio, Rusko, Sauvo, Taivassalo ja Vehmaa). Uutena kuntana v. 2026 alusta mukaan liittyi Kemiönsaari. Haltuun otettujen eläinten (pienikokoiset seura- ja harraste-eläimet) hoitopalveluita myydään Turun toiminta-alueen lisäksi Uuden kaupungin ja Liedon yhteistoiminta-alueille.

7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään paikallisen ympäristöterveyden valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan valvontakohdetyypeittäin.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa huomioidaan:

- Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
- Sisäisten ja ulkoisten auditointien tulokset
- Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- Toiminnan kehittämistarpeet

- Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (Arviointi- ja ohjauskäynnit)

Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutuksen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta keskusvirastoille vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Keskusvirastot (LVV ja Ruokavirasto) arvioivat kuntien valvontasuunnitelmia sekä niiden toteutumista. Valvontasuunnitelmien ja niiden toteuman arviointia voidaan tehdä valvontayksikön arviointi- ja ohjauskäyntien yhteydessä.

8 Muutoshistoria

Oleelliset muutokset 25.2.2026:

- Lisätty dokumentin muutoshistoria
- Muutokset ohjaavassa lainsäädännössä:
 - Komission asetus (EY) N:o 2073/2005 elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista ja asetus **2024/2895**
 - Tupakkalaki 29.6.2016/549, laki tupakkalain muuttamisesta 251/2025
 - Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023)
 - Valtioneuvoston asetus eläinlääkintähuollosta (351/2025)
 - Laki vaaratiedotteesta (466/2012)
- Määritetty v. 2026 valvontaprojektit (elintarvikevalvonta ja terveydensuojelu)
- Suunnitelmallinen eläinsuojeluvalvonta toimintatyyppikohtaisesti (taulukko 3)
- Lisätty kpl 5 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta
- Määritetty v. 2026 osalta valvonnan tavoitteet

9 LIITE 1 Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä

Ympäristöterveydenhuollon määrittävä lainsäädäntö

- 1) Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta (616/2021)

- 2) Terveysturvotolaki (1326/2010)
- 3) Valtioneuvoston asetus ympäristöterveysturvotuksen valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Elintarvikelaki (2973/2021)
- 2) Valvonta-asetus (EY) N:o 625/2017
- 3) Maa- ja metsätaloustministeriön asetus elintarvikevalvonnasta 315/2021
- 4) Elintarvikehygienia-asetus (EY) N:o 852/2004
- 5) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004
- 6) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus (EY) N:o 854/2004
- 7) Komission asetus (EY) N:o 2073/2005 elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista ja asetus 2024/2895
- 8) Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)
- 9) Yleinen elintarvikevalvonta-asetus (EY) N:o 178/2002
- 10) Valtioneuvoston asetus elintarvikelain, rehulain ja terveysturvotuslolin nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (152/2015)
- 11) Valtioneuvoston asetus eräistä elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)
- 12) Maa- ja metsätaloustministeriön asetus elintarvikehygieniasta (318/2021)
- 13) Komission asetus pakastettujen elintarvikkeiden lämpötilojen seurannasta kuljetuksen, välivarastoinnin ja varastoinnin aikana (EY) N:o 37/2005
- 14) Elintarvike tietoasetus (EY) N:o 1169/2011
- 15) MMM:n asetus elintarvike tietojen antamisesta kuluttajille N:o 834/2014
- 16) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista (EY) N:o 1935/2004
- 17) Komission asetus elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista muovisista materiaaleista ja tarvikkeista (EU) N:o 10/2011

Terveysturvotuksen lainsäädäntöä

- 1) Terveysturvotuslolin (763/94)
- 2) Terveysturvotusasetus (1280/1994)
- 3) STM:n asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveysturvotellisista olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden päteysturvotusvaatimuksista N:o 545/2015
- 4) Taloustvosi
 - i. STM asetus (1352/2015) taloustvoden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

- ii. STM asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- 5) Uimavedet
 - i. Allasvedet
 - 1. STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatu- vaatimuksista
 - ii. Uimarantavedet
 - 1. STM:n asetus 177/2008 yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (ns. EU uimarantavesien valvontaan)
 - 2. STM:n asetus 354/2008 pienten yleisten uimaranto- jen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta.
- 6) STM:n asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta (405/2009)
- 7) 7) Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä 1365/2011

Tupakka- ja nikotiinivalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Tupakkalaki 29.6.2016/549, laki tupakkalain muuttamisesta 251/2025
- 2) STM:n päätös tupakointivälineistä (1158/1999)
- 3) STM:n omavalvontasuunnitelmamääräys: STM:n määräyskokoelma (dnro 1999:53)
- 4) Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (593/2016) Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkinnöistä (591/2016)
- 5) Valtioneuvoston asetus tupakointitiloista (601/2016)
- 6) Lääkelaki (395/1987) 54 a-e §:t

Eläinlääkintähuolto

- 1) Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023)
- 2) Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)
- 3) Valtioneuvoston asetus eläinlääkintähuollosta (351/2025)
- 4) Maa- ja metsätalousministeriön asetus zoonooseista (316/2021)

Muut lainsäädäntö

- 1) Hallintolaki (434/2003)
- 2) Kuntalaki 10.4.2015/410,
- 3) Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (N:o 665/2006)
- 4) Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (N:o 78/2011)
- 5) Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)
- 6) Laki vaaratiedotteesta (466/2012)

10 LIITE 2. NÄYTTEENOTTO-SUUNNITELMA

10.1. ELINTARVIKELAIN MUKAINEN NÄYTTEENOTTO

Vuosittain vaihtelevat näytteenottoprojektit (toteutus 1-3 kpl/vuosi) määritellään tarkemmin vuosittain suunnitelmatekstissä. Vaihtoehtoisia projekteja vuosittain:

1. Vähittäismyyntiprojekti

Näytteenottokohteet: Elintarvikkeiden vähittäismyynti, kuten tukut, myymälät, varastot, kioskit
Näyte: elintarvike
Näytemäärät: 20-30 kpl tutkimuslaboratorio: Eurofins Raisio
Tehtävät tutkimukset: mikrobiologiset tai kemialliset tutkimukset (määritellään elintarviketyypin mukaan)

2. Tarjoilupaikkaprojekti

Näytteenottokohteet: Elintarvikkeiden tarjoilupaikat, kuten ravintolat, suurtalouskeittiöt, pubit
Näyte: elintarvike, jää, paistorasva
Näytemäärä: 30-60 kpl Tutkimuslaboratorio: Eurofins Raisio
Tehtävät tutkimukset: mikrobiologiset tai kemialliset tutkimukset (määritellään elintarviketyypin mukaan)

3. Pintahygienianäyteprojekti

Näytteenottokohteet: joko vähittäismyynti tai tarjoilupaikka
Näyte: pintahygienianäyte
Näytemäärä: 20-60 kpl
Tutkimusväline: SystemSURE luminometri Tehtävät tutkimukset: ATP-mittaus

4. Vuosittain suoritettavat näyteprojektit (mahdollisuuksien mukaan):

a) Mansikoiden alkuperän tutkimus
Näytteenottokohteet: ulkomyynti, torimyynti, kausimyynti, muu vähittäismyynti
Näyte: mansikka
Näytemäärä: 1-6 kpl
Tutkimuslaboratorio: Ruokavirasto, Laboratorio- ja tutkimuslinja
Tehtävät tutkimukset: isotooppitutkimus

b) Maahantuodut erityistakuutuotteet

Näytteenottokohteet: maahantuojat
Näyte: maahantuodut erityistakuutuotteet
Näytemäärä: 1-3 kpl (5 osanäytettä)
Tutkimuslaboratorio: Eurofins
Tutkimukset: salmonella

c) Sienten ja marjojen radioaktiivisuusseuranta

Näytteenottopaikka: Tori
Ulkomyyntipaikat tmv näyte: sienet, marjat näytemäärä: 5 kpl
Tutkimuslaboratorio: Lounais-Suomen Vesi- ja ympäristötutkimus Oy
Tehtävät tutkimukset: Cs-137

d) Muita elintarvikevalvonnan valvonta- ja näytteenottoprojekteja, joita mahdollisesti toteutetaan vuosittain:

- Ruokaviraston projektit, hankkeet ja seurantaohjelmat ohjeistuksen ja harkinnan mukaan
- EU-lainsäädäntöön perustuvat seurantaohjelmat
- Viranomaisyhteistyönäytteet (esim. Tulli) erikseen sovittuna ja harkinnan mukaan
- Laitoksista näytteitä tarvittaessa omavalvonnan varmistamiseksi
- Uusintanäytteet, kun tulos on ollut huono
- Muut tarpeelliset tutkimukset, joita tarvitaan asian selvittämiseksi

Näytteet tutkitaan Eurofins Scientific Finland Oy:ssä tai Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa

10.2. TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN NÄYTTEENOTTO

UIMARANTAVEDET:

- Uimarannat yht. 64 kpl
- Uusintanäytteet

UIMA-ALLASVEDET:

- Allasvedet yht. 700 kpl
- Uusintanäytteet

TALOUSVEDET:

- jaksottaisen seurannan näytteet 8 kpl
- 138 jatkuvan seurannan näytettä

- Vesiosuuskuntien näytteet, 1 kpl
- Yhteydenottojen perusteella otettavat näytteet
- Terveystietäpäilyihin liittyvä näytteenotto
- Uusintanäytteet

PINTAPUHTAUSNÄYTTEET:

- 200 kpl uima-allastilat, pesu- ja pukuhuoneet, koulut- ja päiväkodit sekä kauneushoitolat ja tatuointipaikat

PROJEKTIT:

- Ensisijaisten kohteiden Legionella valvonta; Legionellan esiintyvyys talous- ja lämpimässä käyttövedessä 40 kpl
- Suurtahtumien talousvesinäytteet 10 kpl
- Allastilojen pintahygieniaprojekti: uima-allastilat, pesu- ja pukuhuoneet n. 200 kpl

11 LIITTEET 3 JA 4. VALVONTAKOhteet JA TARKASTUSMÄÄRÄT 2026

Liite 3. Elintarvikevalvonnan valvontakohteet ja tarkastusmäärät v. 2026 toimintatyypeittäin. Taulukko sisältää myös tiedon tarkastusvelasta toimintatyypeittäin.

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Kohdetoiminnot	Toimipaikat	RuVi: Tarkastukseen käytettävä aika (h) / kohde	RuVi: Riskiluokka	RuVi: Tarkastus- tiheys	Vuosittaisen tarkastusten määrä	RuVi: Valvontaan käytettävä aika (h) YHT.	Tku: Toteutuneet 2025	Tku: Tarkastukset VATin mukaan 2026	Tku: Tarkastusvelka VATin mukaan	Tku: Arvioitu uusintatarkastusten määrä 2026 (kpl)	Tku: Tarkastusten määrä 2026
Lih-ala	Jauhelihan valmistus	1	1	2-4	3	1	1	1	1	2	0	2	2
Lih-ala	Leikkaamo	3	3	2-5	6-7	5-6			6	12	2	6	6
Lih-ala	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	5	5	4-5	6-9	5-8			10	28	2	14	14
Lih-ala	Raakalihavalmisteiden valmistus	3	3	4-5	6-7	5-6			5	14	1	9	9
Kala-ala	Kalajalosteiden valmistus	1	1	4-5	7	6		6	-	3	0	3	3
Kala-ala	Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely	4	4	2-5	3-7	1-6			3	13	2	9	9
Maitoala	Juuston valmistus	2	2	2-4	4	3		6				4	4
Vilja- ja kasvisala	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	6	6	1-5	2-6	0,5-4			6	13	3	8	8
Vilja- ja kasvisala	Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	21	21	1-4	1-3	0,35-1			7	15	5	10	10
Vilja- ja kasvisala	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	35	35	2-5	2-5	0,5-3			11	34	19	34	34
Vilja- ja kasvisala	Muiden viljatuotteiden valmistus	3	3	1-4	3-5	1-3			4	7	0	4	4
Vilja- ja kasvisala	Pakkaamotoiminta ja kauppakunnostus	1	1	1-4	2	0,5	0,5			0	0	1	1
Elint. valm., ei maito/lii	Juomien valmistus	3	3	1-4	1-3	0,5-1			1	3	1	3	3
Elint. valm., ei maito/lii	Makeisten valmistus	2	2	1-4	2	0,5	1				0	1	1
Elint. valm., ei maito/lii	Muu valmistus	17	17	1-5	1-6	0,35-4			3	15	12	12	12
Elint. valm., ei maito/lii	Yhdistelmätuotteiden valmistus	9	8	2-5	2-5	0,5-3			6	12	1	12	12
Elintarvikkeiden myynti	Elintarvikkeiden tukkumyynti	24	24	2-4	1-3	0,35-1			16	12	3	12	12
Elintarvikkeiden myynti	Elintarvikkeiden vähittäismyynti	403	395	1-4	1-4	0,35-2			167	234	123	180	180
Elintarvikkeiden tarjonti	Grilli- tai pikaruokatoiminta	125	121	1-4	1-3	0,35-2			51	76	40	51	51
Elintarvikkeiden tarjonti	Kahvilatoiminta	213	210	1-4	1-4	0,35-1			64	121	70	30	30
Elintarvikkeiden tarjonti	Pitopalvelu	18	18	1-4	1-4	0-2			11	8	5	11	11
Elintarvikkeiden tarjonti	Pubitoiminta	107	104		0	0	0		7	0	0	5	5
Elintarvikkeiden tarjonti	Ravintolatoiminta	471	445	1-4	1-4	0,35-2			255	340	181	90	290
Elintarvikkeiden tarjonti	Suurkeittiö, keskuskeittiötoiminta	55	55	1-5	1-5	0,35-3			20	84	32	70	70
Elintarvikkeiden tarjonti	Suurkeittiö, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.)	99	97	2-5	2-5	0,5-3			38	85	45	70	70
Elintarvikkeiden tarjonti	Tarjontakeittiötoiminta	188	185	1-4	1-3	0,35-0,5			61	72	14	40	40
Elintarvikkeiden kuljetu	Elintarvikkeiden kuljetus	18	18	0-4	0-2	0			0	0	0	0	0
Elintarvikkeiden kuljetu	Elintarvikkeiden kuljetus jäädytettynä	28	28	1-4	1-2	0,35-0,5			3	16	7	9	9
Elintarvikkeiden kuljetu	Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	3	3	1-3	1	0,35			0	2	2	2	2
Elintarvikkeiden kuljetu	Elintarvikkeiden pakastekuljetus	12	12	1-4	1-2	0,35-0,5			3	6	0	4	4
Elintarvikkeiden varastu	Elintarvikkeiden pakastaminen	2	2	1-4	2	0,5			0	0	0	1	1
Elintarvikkeiden varastu	Elintarvikkeiden pakkaaminen	5	5	1-4	1-3	0,35-1			4	3	2	3	3
Elintarvikkeiden varastu	Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	3	3	2-5	3-6	1-4			3	8	2	4	4
Vienti ja tuonti	Elintarvikkeiden maahantuonti	71	71	1-5	1-5	0,35-3			27	60	29	40	40
Vienti ja tuonti	Elintarvikkeiden maastavienti	6	6	3-5					11	0	0	11	11
Elintarvikekontaktimat	Elintarvikekontaktimateriaalien jakelu tai markkinointi	19	19	1-4	1-2	0,35-0,5			2	12	7	6	6
Elintarvikekontaktimat	Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	18	18	1-4	1-3	0,35-1			4	12	3	7	7
Elintarvikekontaktimat	Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus (k)	11	11	2-4	2-3	0,5-1			0		0	6	6
									810	1319	613	130	984

Liite 4. Terveystieteiden valvontakohteet ja tarkastusmäärät v. 2026 toimintatyyppittäin (suunnitelmallinen valvonta).

Taulukko sisältää myös tiedon tarkastusvelasta toimintatyyppittäin.

Toimintatyyppi	Toimi- paikkoja	Kohdetoi- mintoja	LVV: Tarkastukseen		LVV: Riski- luokka		Vuositaiten		LVV: Valvontaan		Toteutune et 2025	Tarkastukset VATin mukaan	Tarkastus- velka VATin mukaan	Arvioitu uusinta- tarkastusten määrä 2026 (kpl)	Arvioitu uusinta- tarkastuksiin käytettävä aika (h) 2026	Tku: Tarkastusten määrä 2026	Tku: Tarkastukseen käytettävä aika (h) / kohde	Tarkastus- tiheys	Tku: Valvontaan käytettävä aika (h) YHT.
			käytettävä aika (h) / kohde				tarkastusten määrä	käytettävä aika (h) YHT.											
Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	169	171	3-5	2-1	0,25	42	169	26	100	44	3	6	33,8	4	0,2	236,6			
Muu ihon käsittely tai hoito	16	16	3-5	2-1	0,25	4	16	4	0	0	1	2	4	4	0,25	20			
Solarium	2	2	3-5	2	0,2	0	1,6	1	1	1	0	0	0,4	4	0,2	1,6			
Tatuointi ja lävistys	40	45	3-5	2-1	0,25	10	40	6	23	4	1	2	8	4	0,2	40			
Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltaaiväkerhot, lasten sisäleikkipuistot	54	54	3-5	2-1	0,25	14	54	10	21	11	1	2	10,8	4	0,2	54			
Muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot	24	25	3-5	1	0,2	5	19,2	1	0	0	0	0	4,8	4	0,2	19,2			
Yleinen liikuntatila	118	121	3-5	1	0,2	24	94,4	2	32	5	1	2	23,6	4	0,2	118			
Muu uimapaikka	21	21	3-5	2	1	21	84	0	0	0	0	0	21	4	1	84			
Yksityiset altaat	1	1	4-5	3	1	1	4	0	0	0	1	2	0,5	4	0,5	2,5			
Yleiset altaat	20	20	4-5	3	1	20	80	14	20	6	1	2	10	4	0,5	50			
Pienet yleiset uimarannat	5	5	3-5	2	1	5	20	3	5	2	2	4	5	4	1	30			
Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä	3	3	3-5	2	1	3	12	3	3	0	1	2	3	4	1	15			
Aamiaismajoitus sekä majoitus maatilamatkailun yhteydessä	3	3	2-4	2-1	0	0	0	1	2	2	0	0	0	3	0	0			
Asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanottokeskukset	3	3	2-4	2-1	0,2	1	2,4	0	3	3	0	0	0,6	3	0,2	1,8			
Hostellit, kuten retkeilymajat, retkeilyhotellit, kesähotellit, huoneistohotellit, matkustajakoti / motelli, täysihuotola	5	5	2-4	2-1	0,2	1	4	2	2	2	1	2	1	3	0,2	4			
Hotelli	21	21	3-5	2-1	0,2	4	16,8	3	17	8	1	2	4,2	4	0,2	21			
Kasarnit	1	1	2-4	2-1	0,2	0	0,8	0	0	0	0	0	0,2	3	0,2	0,6			
Lomakeskusten ja leirintäalueiden mökki	3	3	2-4	2-1	0,2	1	2,4	0	1	1	0	0	0,6	3	0,2	1,8			
Muu majoitustoiminta	26	28	2-4	2-1	0,2	5	20,8	0	23	22	0	0	5,2	3	0,2	15,6			
Ammattioppilaitos	20	20	2-4	2	0,3	6	24	9	6	2	4	8	6	3	0,3	42			
Esiopetus	8	10	5-15	2	0,3	2	9,6	1	5	2	1	2	2,4	10	0,3	26,4			
Korkeakoulu	23	25	5-15	2	0,3	7	27,6	10	5	0	1	2	6,9	10	0,3	75,9			
Lukio	10	11	5-15	2	0,3	3	12	3	7	1	1	2	3	10	0,3	33			
Muut koulut ja oppilaitokset	5	5	5-15	2	0,3	2	6	1	2	1	1	2	1,5	10	0,3	16,5			
Peruskoulu	67	73	5-15	2	0,3	20	80,4	42	22	1	1	2	20,1	10	0,3	221,1			
Leikkitoiminta ja muu päivätoiminta	22	22	3-6	2-1	0,25	6	22	7	10	9	0	0	5,5	5	0,25	27,5			
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	153	156	4-8	2	0,3	46	183,6	58	72	56	5	10	45,9	5	0,3	459			
Ammatilliset perhekodit	2	2	3-6	2	0,3	1	2,4	0	2	2	1	2	0,6	5	0,3	3,6			
Lastenkodit, koulukodit ja nuorisokodit	18	24	3-6	2	0,3	5	21,6	15	3	2	1	2	5,4	5	0,3	32,4			
Muut lastensuojeluyksiköt (mm. perhekuntoutusyksiköt)	8	8	3-6	2	0,3	2	9,6	2	5	4	0	0	2,4	5	0,3	12			
Ensi- ja turvakodit, perhekuntoutusyksiköt	3	3	3-6	2	0,3	1	3,6	1	3	3	0	0	0,9	5	0,3	4,5			
Kehitysvammalaitos, muu kehitysvammaisten yksikkö (tehostettu palveluasuminen)	31	31	3-6	2	0,3	9	37,2	11	20	12	0	0	9,3	5	0,3	46,5			
Muut yksiköt	5	5	3-6	2	0,3	2	6	1	4	3	0	0	1,5	5	0,3	7,5			
Muut yksiköt (mielenterveys- ja päihdekuntoutajat: tehostettu palveluasuminen)	13	13	3-6	2	0,3	4	15,6	4	6	3	0	0	3,9	5	0,3	19,5			
Palveluasuminen, tukiasuminen ja muut asumispalvelut	8	8	3-6	2	0,3	2	9,6	0	0	0	0	0	2,4	5	0,3	12			
Vanhainkoti (laitoshuolto)	2	2	3-6	2	0,3	1	2,4	3	1	0	1	2	0,6	5	0,3	3,6			

Toimintatyyppi	Toimi- paikkoja	Kohdetoi- mintoja	LVV: Tarkastukseen					Toteutune		Tarkastus- velka VATin mukaan	Arvioitu uusinta- tarkastusten määrä 2026 (kpl)	Arvioitu uusinta- tarkastuksiin käytettävä aika (h) 2026	Tku: Tarkastukseen			
			LVV: Tarkastukseen käytettävä aika (h) / kohde	LVV: Riski- luokka	LVV: Tarkastus- tiheys	Vuosittaisten tarkastusten määrä	LVV: Valvontaan käytettävä aika (h) YHT.	et 2025	VATin mukaan 2026				Tku: Tarkastusten määrä 2026	Tku: Tarkastukseen käytettävä aika (h) / kohde	Tarkastus- tiheys	Tku: Valvontaan käytettävä aika (h) YHT.
Vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköt (laitostyyppinen)	29	34	3-6	2	0,3	9	34,8	13	15	0	1	2	8,7	5	0,3	52,2
Elintarvikehuoneiston käyttämä talousvesi	1	1	4-6			0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0
Ensisijaisten tilojen legionella-seuranta	144	144	4-6			0	0	33	0	0	0	0	0	5	0	0
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)	2	2	8-15	3	1	2	8	5	2	0	0	0	2	15	1	30
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)	1	1	2-6	2	0,5	1	2	0	1	0	0	0	0,5	6	0,5	3
Kiinteistön vesijohdot laitteineen	1	1	2-6	2	1	1	4	1	0	0	0	0	1	6	1	6
Saunat	17	17	2-4	2	0,5	9	34	0	16	14	1	2	5,1	3	0,3	20,4
	1 128	1 166				299	1197,4	296	460	226	33	66	272,3			1870,3